

Vlaams
Parlement

stuk **733** (2010-2011) – Nr. 1
ingediend op 25 oktober 2010 (2010-2011)

Beleidsbrief

Onroerend Erfgoed

2010-2011

ingediend door de heer Geert Bourgeois,
viceminister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur,
Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand

INHOUDSTAFEL

INHOUDSTAFEL	2
LIJST MET AFKORTINGEN	3
INLEIDING	4
1. NAAR EEN GEÏNTEGREERDE BESCHERMINGSSTRATEGIE VOOR ONROEREND ERFGOED	4
1.1. De Vlaamse Rand	5
1.2. 100 jaar Groote Oorlog	5
1.3. De inventarisatie als cruciaal beleidsinstrument op lokaal en Vlaams niveau	8
1.4. De erfgoed- en onderzoeksbalans als basis voor het onroerend erfgoedbeleid in Vlaanderen	10
1.5. Functioneel inzetten van het beschermings- en beheersinstrumentarium	11
2. MEERDERE PARTNERS ZORGEN VOOR HET ONROEREND ERFGOED	14
2.1. Op zoek naar een breed draagvlak	14
2.2. Interne staatsvorming	15
2.3. Internationale samenwerking	17
3. DE VLAAMSE OVERHEID SCHEPT DE NOODZAKELIJKE VOORWAARDEN VOOR DE ONROEREND ERFGOEDZORG	19
3.1. Vernieuwde regelgeving als hefboom voor een adequaat onroerend erfgoedbeleid	19
3.2. Samen investeren in ons onroerend erfgoed	21
3.3. De Vlaamse onroerend erfgoedzorg wordt zichtbaar en herkenbaar	23
4. DE ONROEREND ERFGOEDZORG SPEELT IN OP DE MAATSCHAPPELIJKE DYNAMIEK	24
4.1. Verdere focus op hergebruik en herbestemming	24
4.2. Het raakvlak met andere beleidsvelden biedt kansen	25
a) Cultuur	25
b) Onderwijs	26
c) Ruimtelijke Ordening	26
d) Natuur, leefmilieu en landbouw	27
e) Toerisme	28
f) Patrimoniumbeleid en facilitair management	29
g) Binnenlands Bestuur	30
4.3. Aandacht voor maatschappelijke vraagstukken	30
Bijlage 1: Initiatieven 2011	32
Bijlage 2: Resoluties	35
Bijlage 3: Regelgevingsagenda	36

LIJST MET AFKORTINGEN

AGNAS: Afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur
BeWAEr-zones: zones met bekend waardevol archeologisch erfgoed
BPA: Bijzondere Plan van Aanleg
CAI: Centraal Archeologische Inventaris
CJSM: beleidsdomein Cultuur, Jeugd, Sport en Media
EU: Europese Unie
GIS: Geografische Informatie Systemen
GLB: gemeenschappelijk landbouwbeleid van de Europese Unie
IAD: Intergemeentelijke Archeologische Dienst
ICOMOS: International Council on Monuments and Sites
IOED: Intergemeentelijke Onroerend Erfgoed Dienst
LNE: beleidsdomein Leefmilieu, Natuur en Energie
LV: beleidsdomein Landbouw en Visserij
RUP: Ruimtelijk Uitvoeringsplan
UNESCO: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
VIA: Vlaanderen in Actie
WOI: Wereldoorlog I (1914-1918)
MOW: Beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken
ZOLAD+: Zuid-Oost-Limburgse Archeologische Dienst

INLEIDING

Het voorbije werkjaar heb ik uitgebreid met de rijkdom van het Vlaamse onroerend erfgoed kunnen kennis maken. Van het mijnerfgoed in Limburg tot het maritiem erfgoed aan de kust, van historische stadskernen tot landelijke dorpsgezichten, en van Romeinse archeologische sites tot de modernistische architectuur. Ons erfgoed getuigt ten volle van een boeiend en soms woelig verleden.

Nieuwe beleidsimpulsen zijn echter nodig. Daarom zal ik het komende werkjaar de regelgeving vernieuwen en het ontwerp van onroerenderfgoeddecreet aan de Vlaamse regering voorleggen. Ook blijf ik verder inzetten op de geïntegreerde beschermingsstrategie waarvan de eerste resultaten zichtbaar beginnen te worden.

Het onroerend erfgoedbeleid moet haar vizier verruimen. Ik wil zoveel mogelijk partners – overheden, belangengroepen en particulieren – betrekken in de zorg voor het onroerend erfgoed en zie hierin een belangrijke rol weggelegd voor de gemeenten. Eveneens wil ik de zorg voor het onroerend erfgoed zoveel mogelijk laten aansluiten op de diverse maatschappelijke uitdagingen.

1. NAAR EEN GEÏNTEGREERDE BESCHERMINGSSTRATEGIE VOOR ONROEREND ERFGOED

Zoals in de beleidsnota aangekondigd, zal ik in deze regeerperiode een geïntegreerde strategie voor het beschermen van onroerend erfgoed ontwikkelen.

Het opzet is om alle stadia van de beschermingscyclus (onderzoeken, inventariseren, beschermen, beheren en ontsluiten) maximaal op elkaar te laten aansluiten, en dit zowel voor het bouwkundig, het archeologisch en het varend erfgoed als voor de landschappen. De beschermingscyclus verloopt met andere woorden niet alleen op een geïntegreerde wijze, maar houdt ook rekening met het multidisciplinaire karakter van het onroerend erfgoed. In die gevallen waar dit wenselijk is, kan naar beschermde gehelen en sites worden gestreefd waarin alle facetten van het onroerend erfgoed worden meegenomen.

De geïntegreerde beschermingsstrategie houdt ook een planmatige aanpak in, waarbij de verschillende stadia van de beschermingscyclus in de tijd op elkaar worden afgestemd. Hierdoor zal mijn administratie efficiënter kunnen werken en op termijn sneller resultaten boeken. Bovendien wordt de cyclus transparanter en biedt dit meer duidelijkheid en rechtszekerheid.

De nadruk ligt in eerste instantie op de afstemming tussen inventariseren en beschermen, aangezien de koppeling van deze processen kan leiden tot de grootste efficiëntiewinsten. Een volgende stap binnen de geïntegreerde beschermingsstrategie betreft de verdere afstemming tussen bescherming en beheer. De vlag “beheer” dekt een grote lading: hier vallen zowel (her)gebruik en (her)bestemming als onderhoud en restauratie onder.

In de geïntegreerde beschermingsstrategie besteed ik prioritaire aandacht aan drie thema's, nl. het beschermen van de relictten van de *Groote Oorlog*, de doorvertaling van het (her)inventarisatieproces en een gebiedsgericht beleid dat op lopende maatschappelijke ontwikkelingen en processen is afgestemd. Op het terrein zullen de eerste resultaten van de geïntegreerde beschermingsstrategie zichtbaar worden. Op basis van de eerste ervaringen kan mijn administratie haar werkwijze voor de geïntegreerde beschermingsstrategie verfijnen en zo nodig aanpassen. Deze focus betekent niet dat kleinere initiatieven uit de boot zullen vallen. Door het verder zetten van het thematisch beschermingsbeleid wil mijn administratie bepaalde erfgoedvormen omwille van hun typerende of juist zeldzame karakter extra in de verf zetten. Voornamelijk het meest kwetsbare erfgoed, dat snel dreigt te verdwijnen, krijgt voorrang binnen het thematische beschermingsbeleid.

1.1. De Vlaamse Rand

a) Stand van zaken

In 2010 is de herinventarisatie van het bouwkundig erfgoed in de Vlaamse Rand heropgestart. De gemeenten Linkebeek en Kraainem zijn in 2010 volledig geherinventariseerd. Voor de gemeente Dilbeek zal het veldwerk, basisliteratuur- en archiefonderzoek afgerond zijn; de deelgemeenten Sint-Ulriks-Kapelle en Groot-Bijgaarden zullen alvast volledig afgewerkt en in de inventarisdatabase raadpleegbaar zijn.

De beheers- en ontsluitingsfase van het geïntegreerde beschermingsbeleid wordt nu al op exemplarische wijze in de praktijk gebracht in de Vlaamse Rand. Het sanatorium Lemaire in Tombeek (Overijse) was jarenlang een probleem dossier zonder uitzicht op een duurzame oplossing. Ik ben dan ook tevreden dat dit magistraal werk van Maxime Brunfaut een bestemming, en zelfs opnieuw een zorgbestemming, krijgt. In 2010 kende ik een eerste premie voor de restauratie van de betonconstructie toe. Bij de lopende restauratiewerken van het Slot van Beersel en de Sint-Martinusbasiliek te Halle wordt de beoogde publieksvriendelijke ontsluiting al in de praktijk gebracht. Door de lokale bevolking te betrekken bij de restauratie, en de werven zelf als bezienswaardigheid te ontsluiten, dragen deze grote restauratieprojecten bij tot bewustwording en een groter draagvlak.

b) Ik plan volgende initiatieven in 2011:

Initiatief 1: Verder werken aan de herinventarisatie van het bouwkundig erfgoed in de Vlaamse Rand

Mijn administratie zal het herinventarisatieproces in Dilbeek en Wezenbeek-Oppem afronden. Ondertussen start de herinventarisatie in de gemeenten Beersel en Sint-Genesius-Rode. De gemeentebesturen worden hierbij betrokken.

Initiatief 2: Opstarten beschermingstraject in de Vlaamse Rand

Vanaf 2011 zal mijn administratie een beschermingstraject enten op het lopende inventarisatieproject. In eerste instantie komen de al geherinventariseerde gemeenten Grimbergen, Wemmel, Vilvoorde en Machelen aan bod.

Initiatief 3: Opvolgen van strategische beheersprojecten

Het komende werkjaar worden de voornoemde werven te Beersel en Halle verder gezet, en streeft ik naar concrete doorbraken in andere belangrijke dossiers zoals de restauratie en ontsluiting van de Felix De Boeck-site in Drogenbos. In 2011 zal mijn administratie bijkomende premies aan het sanatorium van Tombeek toekennen voor o.m. de restauratie van het schrijnwerk, de gevelbetegeling en de interieurafwerking. De tweede fase in de restauratie van het kasteel van Beersel zal worden aangevat. Deze werken omvatten een restauratie van metselwerk van de torens, de daken en het timmerwerk.

1.2. 100 jaar Grote Oorlog

a) Stand van zaken

Het project *100 jaar Grote Oorlog* komt op kruissnelheid. De inventarisatiecampagne nadert de eindmeet en de erop geënte beschermingsstrategie krijgt definitief vorm. Mijn administratie finaliseert de kalender waarin het inventarisatieproces wordt gekoppeld aan een beschermingsstrategie. Eindpunt van de geïntegreerde beschermingsstrategie is echter de band tussen bescherming en beheer.

Dienaangaande zijn al enkele initiatieven genomen, die op termijn in een omvattende visie kunnen worden ingepast.

Basis voor het project is een multidisciplinaire inventaris voor het 640 vierkante kilometer grote studiegebied, gevormd door de frontzone van Nieuwpoort tot Heuvelland en het gebied van de verwoeste gewesten, inclusief de daarin liggende waardevolle landschappen uit de Landschapsatlas. Mijn administratie vult de bestaande gegevens uit de inventaris van het bouwkundig erfgoed aan met informatie over het oorlogslandschap en de archeologische oorlogsrelicten. Momenteel loopt het basisinventarisatiewerk: de grondige GIS-analyse van loopgravenkaarten, de vergelijking met het hedendaagse landgebruik, de opbouw van de historische kennis van het oorlogslandschap, terreinbezoeken en archeologisch waarderingsonderzoek op grond van proefsleuven. Het doel van het onderzoek is te bepalen waar en hoe het oorlogslandschap nog tot uiting komt en welke waardevolle delen daarvan invulling kunnen geven aan mijn gebiedsgericht beleid. Vermeldenswaard is het gedetailleerde inventarisonderzoek in de gemeente Zonnebeke, dat dit jaar werd afgerond. In deze inventarisatie werd extra aandacht aan de landschappelijke context en de belevingswaarde van dit erfgoed besteed.

Ondertussen is het aansluitende beschermingstraject al opgestart. Eerst werden de militaire begraafplaatsen in Vlaanderen beschermd, vervolgens de artistieke gedenktekens, waarvoor het beschermingstraject is afgerond in Oost- en West-Vlaanderen. Eveneens werden enkele noodwoningen en een aantal individuele relicten beschermd, waaronder een Duitse officiersmess in Diksmuide en de Duitse “Luftschutzbunker” *Bootsman Jonsen* in Oostende. Zo kent Vlaanderen momenteel méér dan 400 aan WO I-gerelateerde beschermde monumenten, stads- en dorpsgezichten, en landschappen.

In 2010 werd ook de basis gelegd voor een omvattende beheersvisie voor oorlogsrelicten. Monumentenwacht Vlaanderen bracht de toestand van een aantal precaire getuigen van de *Groote Oorlog* in kaart. Parallel publiceerde mijn administratie een handleiding over het “Omgaan met oorlogserfgoed”.

Door middel van een Open Oproep werd in 2008 een studieopdracht voor de conceptuele uitwerking van een geïntegreerd en omvattend cultuurtoeristisch project “Herinneringspark 2014-2018” voor de frontstreek (Westhoek) aangekondigd. Het project beoogt de herdenking en visualisatie van de Eerste Wereldoorlog. In het najaar van 2009 werden de vijf weerhouden ontwerpteams gevraagd om een projectvoorstel/concept uit te werken. Uit deze vijf anonieme projectvoorstellen werd dit jaar een laureaat gekozen.

Om de verschillende deelaspecten van het project Groote Oorlog en de inbreng van andere actoren in de frontzone maximaal op elkaar af te stemmen, en het project in zijn totaliteit op te volgen en te coördineren, heeft mijn administratie in 2010 een coördinatiegroep samengesteld.

b) Ik plan volgende initiatieven in 2011:

Initiatief 4: Afwerken van de multidisciplinaire inventaris voor de frontzone

Het respecteren van de timing voor het opleveren van de wetenschappelijke onderzoeksresultaten is van primordiaal belang om zo snel mogelijk een zicht te krijgen op de kwaliteit en kwantiteit van de nog aanwezige erfgoedwaarden in de frontzone. Aan de hand van de onderzoeks- en inventarisresultaten zal tegen midden 2011 een onderbouwde en gedifferentieerde waardering van dit onroerend erfgoed geformuleerd worden. Deze waardering zal de basis vormen voor het verdere traject voor behoud en beheer van de onroerend erfgoedwaarden in de frontzone.

Initiatief 5: Beschermingstraject *Groote Oorlog*

Het beschermingstraject Groote Oorlog bewandelt twee sporen.

Het eerste spoor betreft de bescherming van waardevolle WOI-relicten die geselecteerd zijn uit de inventaris van het bouwkundig WOI-erfgoed, die tussen 2002 en 2005 was gerealiseerd. Deze relicten worden hetzij met een thematisch dossier hetzij met een individueel dossier beschermd. In 2011 staan volgende dossiers op de beschermingsagenda: bunkers in de frontstreek, oorlogsgedenktekens in Limburg en bunkerlinies in Antwerpen, Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant.

Het tweede beschermingsspoor zal zich enten op de multidisciplinaire inventaris en de bijhorende waardering die mijn administratie medio 2011 zal opleveren. Hierdoor zal het mogelijk zijn om ook een representatieve selectie te maken van te beschermen landschapselementen zoals onder meer zichtassen en verdedigingslijnen enerzijds en ondergrondse constructies en sporen anderzijds, alsook landschappen waar deze elementen in onderlinge samenhang voorkomen. Net zoals het eerste spoor, zullen de beschermingsdossiers zich niet beperken tot de provincie West-Vlaanderen.

Bij het beschermen van landschapselementen is het van groot belang om in overleg te gaan met de betrokken partners. Dat overleg kan hierdoor resulteren in een geïntegreerde erfgoedvisie waarin de bescherming, waardering, valorisatie en ontsluiting van het oorlogserfgoed een prominente plaats krijgen zonder afbreuk te doen aan de natuurlijke, landbouwkundige, economische, toeristische en woonkwaliteiten in de frontstreek. De meest geschikte instrumenten, eigen of van andere sectoren, zullen dan ingezet worden om de visie en nodige toekomstige acties te realiseren. Bij de inzet van deze instrumenten zal er maximaal aangesloten worden bij lopende processen. De opmaak van provinciale en gemeentelijke RUP's is een grote opportuniteit om waardevolle ruimtelijke structuren zo veel als mogelijk te vrijwaren. Ook een structureel overleg met landbouw en natuur binnen de AGNAS (de afbakening van de agrarische en natuurlijke structuur) over de waardevolle landschappen in de frontzone is een gelegenheid om behoud en ontwikkeling zo veel mogelijk met elkaar te verzoenen.

Als kers op de taart streef ik voor het op Vlaams niveau meest waardevolle en unieke WOI-erfgoed een erkenning als UNESCO werelderfgoed na. Vanuit een maatschappelijk oogpunt beogen we een sturend en kwalitatief kader voor dit uitzonderlijke oorlogserfgoed, waarbinnen andere maatschappelijke functies zich kunnen versterken en ontplooiën.

Initiatief 6: Verder uitbouwen van de beheersvisie

Met het oog op de herdenking van de Eerste Wereldoorlog, plannen steeds meer lokale besturen en privé-initiatiefnemers kleine en grote ontsluitingsprojecten, zoals de stad Nieuwpoort die een bezoekerscentrum wil bouwen bij het bekende Albert-I-monument. Daarom werkt mijn administratie in 2011 verder aan een globale beheers- en ontsluitingsvisie, die het sluitstuk moet vormen van een geïntegreerde beschermingsvisie. Daarbij wordt waardevolle informatie geput uit de studies van mijn administratie, zoals deze betreffende de Duitse oorlogsbegraafplaatsen, de houten legerbarakken in Jabbeke, en het verkennend archeologisch onderzoek in het kader van de planning van de A19-autoweg.

Er zal vooral ook worden geleerd uit strategische dossiers, zoals het project “Herinneringspark” en de opgeleverde inventaris in Zonnebeke. Ik wens deze ontsluitingsinitiatieven te stimuleren door een gericht restauratie- en onderhoudspremiebeleid.

De bevindingen van Monumentenwacht uit 2010 zullen aan de betrokken eigenaars worden bezorgd. Mijn administratie creëert voor elk van deze objecten een individueel begeleidingstraject. In dat traject gaat zij na, onder meer op basis van de monitoring door Monumentenwacht, hoe de toestand van elk bezocht monument kan worden verbeterd.

De gekozen laureaat voor het “Herinneringspark 2014-2018” zal het ingediende concept verder uitwerken tot een haalbaar project en aandacht schenken aan de bijbehorende aanpak van uitvoering en timing alsook met een berekening van de nodige budgetten voor realisatie.

1.3. De inventarisatie als cruciaal beleidsinstrument op lokaal en Vlaams niveau

a) Stand van zaken

2010 was een sleuteljaar voor de inventaris van het bouwkundig erfgoed. Enerzijds is met de afronding van de inventarisatiewerkzaamheden in de laatste Oost- (Wetteren, Laarne, Dendermonde) en Westvlaamse gemeenten (Ardooe, Ichtegem, Koekelare, Zedelgem, Waregem, Pittem) de “klassieke” inventaris *Bouwen door de eeuwen heen* volledig gebiedsdekkend. Anderzijds is deze inventaris op 14 september 2009 ook “vastgesteld”, waarmee hij effectief een beleidsinstrument is geworden. Na de eerste vaststelling volgden talrijke meldingen (adreswijzigingen en dergelijke), op basis waarvan mijn administratie de inventarisgegevens kon actualiseren. Op 20 september 2010 volgde de vaststelling van het bijgewerkte document. Verder is nagedacht over de consequenties van de vaststelling. Een belangrijk gevolg is alvast dat mijn administratie advies verleent bij een aanvraag tot sloop van een geïnventariseerd gebouw, en dat de vergunningverlenende overheid daarmee rekening kan houden bij het nemen van een eindbeslissing. Ik heb dienaangaande in samenspraak met mijn collega, bevoegd voor de Ruimtelijke Ordening, een aangepaste procedure op punt gesteld in het besluit tot aanwijzing van de instanties die over een vergunningsaanvraag advies verlenen.

Na de afronding van de basisinventaris, is in 2010 nagedacht over de verdere aanpak van het (her)inventarisatieproces. Mijn administratie wil immers zoveel als mogelijk samenwerken met lokale besturen en verenigingen. Zij heeft daartoe een conceptversie ontwikkeld voor een handleiding over inventariseren, in eerste instantie van bouwkundig erfgoed.

Het bouwkundige inventarisatieproces is ondertussen verder gezet, waarbij een herinventarisatieproces is aangevat en verschillende thema-inventarissen worden uitgewerkt. De herinventarisatie betreft de gemeenten in de oudste boekdelen van de reeks *Bouwen door de eeuwen heen*, die vaak vanuit een meer beperkte erfgoedopvatting zijn opgesteld. Het herinventarisatieproces verloopt in nauw overleg met de betrokken gemeenten. De werkzaamheden in de Vlaamse rand werden al vermeld. Het herinventarisatieproces voor de Leuvense binnenstad nadert de afrondingsfase, in Antwerpen is het opgestart. De behandelde thematische onderzoeken omvatten de inventaris van houtige beplantingen met erfgoedwaarde (opstart inventarisdeel voor Voeren), de inventaris van historische tuinen en parken (opstart inventarisdeel voor de Westhoek), en industrieel erfgoed (maalterijen en hopasten). De thematische inventarisatieprojecten *100 jaar Grote Oorlog* en “alluviale gebieden” zijn grote multidisciplinaire onderzoeksprojecten waarbij verschillende erfgoedvormen gelijktijdig worden aangepakt. In de “alluviale gebieden” staat het talrijke landschappelijke en archeologische erfgoed onder druk door lopende en hangende bekkenbeheersplannen, en rijzen er belangrijke beheersuitdagingen. Mijn administratie ontwikkelde daarom een methodiek om de aanwezige onroerend erfgoedwaarden op te sporen, te inventariseren en te vrijwaren.

Ook de ondertussen 10 jaar oude Landschapsatlas wordt geactualiseerd. In 2010 is een methodologie ontwikkeld voor het doorlichten van de ankerplaatsen. De prioriteiten bij deze actualisatie worden bepaald door de planningsprocessen voor de afbakening van de agrarische en natuurlijke structuur (AGNAS). De actuele gegevens uit beschermingsdossiers en de adviespraktijk vormen daarbij waardevolle, aanvullende informatie. In 2010 zijn alvast een 15-tal ankerplaatsen aangepakt.

In het kader van het archeologische inventarisatieproces werkt mijn administratie aan het optimaliseren en aanvullen van de Centraal Archeologische Inventaris (CAI), het uitbreiden van de databank maritieme archeologie (die onder meer is aangevuld met gegevens van het Europese project *Managing Cultural Heritage Underwater*) en het oprichten van een centraal meldpunt voor externe gebruikers. Ook is mijn administratie dit jaar gestart met de afbakening van BeWAEr-zones (zones waar, op basis van de actuele kennis, met wetenschappelijke zekerheid waardevol archeologisch erfgoed bewaard is), met het oog op het vertalen van inventarisgegevens tot beleids- en beheersrelevante informatie. Mijn administratie legde in eerste instantie de nadruk op “evidente” BeWAEr-zones, teneinde een geschikte methodologie te kunnen ontwikkelen die toelaat om de

komende jaren zo efficiënt mogelijk te werk te kunnen gaan. Deze methodologie is uitgeschreven in een handleiding, waarmee ook andere archeologen aan de slag kunnen.

In 2010 is tot slot ook onverminderd werk gemaakt van de uitbouw van één geïntegreerde en digitaal consulteerbare inventarisdatabank. Deze databank telt momenteel ca. 79.000 erfgoedrelicten en ca. 125 bouwkundige gehelen. De databank wordt permanent geoptimaliseerd, geactualiseerd en aangevuld, en er wordt werk gemaakt van de integratie van deelinventarissen. Het voorbije jaar is ingezet op de integratie van de orgelinventaris en is deze van de inventaris van houtige beplantingen met erfgoedwaarde voorbereid. De ontsluiting van de gegevens uit de Landschapsatlas vergt meer tijd omwille van de noodzaak van belangrijke technische interventies en afstemming met de andere inventarissen. Voor de CAI is een nieuwe applicatie ontwikkeld, die volop gebruikt maakt van de mogelijkheden van GIS en ook online zal functioneren.

b) Ik plan volgende initiatieven in 2011:

Initiatief 7: Initiatie van nieuwe inventarisatieprocessen

Het herinventarisatieproces krijgt verder vorm, waarbij onder meer zal worden geëxperimenteerd met proefprojecten in samenwerking met gemeenten en verenigingen. Voor de geplande thema-inventaris van hopasten en –erfgoed in de streek van Aalst en Asse zal alvast een beroep worden gedaan op de medewerking van de betrokken gemeentebesturen. Dergelijke proefprojecten dragen niet alleen bij tot de efficiëntie van het lopende inventarisatieproces, maar ook tot de efficiëntie van toekomstige samenwerkingsverbanden, in het bijzonder door de handleiding voor het inventariseren van bouwkundig erfgoed te toetsen, die vervolgens ruimer kan worden verspreid. Ook voor het inventariseren van houtige beplantingen met erfgoedwaarde schrijft mijn administratie een handleiding, die in een latere fase gebruikt zal worden voor het opstarten van samenwerkingsprojecten in samenwerking met gemeenten en verenigingen.

Betreffende herinventarisatie staan dit jaar, afgezien van de vermelde gemeenten in de Vlaamse rand, de afronding van de herinventaris van Leuven op het programma en de verdere afwerking van Antwerpen. Betreffend thematisch onderzoek wordt, naast de verdere werkzaamheden aan de hoger vermelde thema-inventarissen, ook ingezet op onderzoek met betrekking tot moutasten en binnenschepen. Mijn administratie werkt verder aan de lopende multidisciplinaire onderzoeksprojecten *Groote Oorlog* en “alluviale gebieden”, en zal meewerken aan *De Archeologische Atlas van de 2 Zeeën* (Interreg IV) dat het maritieme erfgoed (wrak- en andere onderwatersites, bewonings- en landschapsrelicten) in de zee en het kustgebied in kaart brengt.

Initiatief 8: Actualisatie van de Landschapsatlas

De actualisatie van de Landschapsatlas komt op kruissnelheid. Daarbij wordt rekening gehouden met de planning voor het beschermen van oorlogserfgoed, de uitvoering van het gebiedsgericht onroerend erfgoedbeleid en de lopende planningsprocessen voor de afbakening van de agrarische en natuurlijke structuur. Twintig nieuwe of te actualiseren ankerplaatsen worden uitgewerkt. Ook bij dit actualisatieproces fungeert een multidisciplinaire aanpak als rode draad. Dit betekent dat voor die te actualiseren ankerplaatsen, waarvoor de inventaris aan het bouwkundig erfgoed geen actuele gegevens kan aanreiken, een herinventarisatie van het bouwkundig erfgoed wordt opgestart. Ook een kwaliteitsvolle inbreng van de nodige archeologische gegevens wordt voorzien.

Initiatief 9: Uitbouw van de archeologische inventaris en aanduiding van BeWAErzones

In 2011 wordt de archeologische inventaris verder aangevuld en geactualiseerd. Ook zones waar onderzoek heeft aangetoond dat er geen archeologische sporen aanwezig zijn, worden voortaan aangeduid. Daarnaast komt het afbakenen van BeWAEr-zones op kruissnelheid, waarbij een beroep zal worden gedaan op externe expertise. Een duidelijke handleiding en een nieuwe online-applicatie zullen hierbij de nodige ondersteuning bieden. Tegen juli 2011 zal mijn administratie met betrekking

tot de afbakening van BeWAEr-zones een planning voorleggen, waarbij ook rekening wordt gehouden met de historische stadskernen.

Initiatief 10: Uitbouw van de inventarisdatabank

In 2011 wordt verder werk gemaakt van de integratie van de verschillende inventarissen. Naast de hoger vermelde initiatieven wordt ingezet op de integratie van de inventaris van historische tuinen en parken. Verder wordt een vernieuwde ontsluiting van de Landschapsatlas voorzien, en zal de CAI inhoudelijk, technisch en conceptueel worden afgestemd op de andere inventarissen. Mijn administratie zoekt eveneens naar oplossingen om andere archeologische informatiebronnen, zoals de gegevens uit luchtfotografische prospectie, te integreren. In de loop van het jaar gaat alvast een nieuwe CAI-applicatie online.

1.4. De erfgoed- en onderzoeksbalans als basis voor het onroerend erfgoedbeleid in Vlaanderen

a) Stand van zaken

In juli 2010 publiceerde mijn administratie haar onderzoeksprogramma voor de periode 2010-2014. Met dergelijk overzicht over haar wetenschappelijke activiteiten, hoopt mijn administratie onder meer de samenwerking met externe partners te bevorderen. De concrete projecten van het programma passen enerzijds in de uitvoering van de beleidsnota, anderzijds zijn ze gericht op de aanpak van een aantal onderzoeksthema's die op basis van de onderzoeksbalans in de onderzoeksagenda werden opgelijst.

De onderzoeksbalans, de onderzoeksagenda en het onderzoeksprogramma moeten geleidelijk aan uitgroeien tot de spiegel van beleidsuitvoering en de motor van toekomstige beleidsaccenten. Om in de 21ste eeuw een efficiënt en effectief onroerend erfgoedbeleid te kunnen voeren, streef ik naar een bruikbare set van indicatoren, die de beleidsinitiatieven en het beschikbare instrumentarium in hun ruime context kunnen monitoren. Het voorbije werkjaar bracht mijn administratie in dit verband de bronnen in kaart, noodzakelijk voor het opstellen van een eerste erfgoedbalans, een momentopname die antwoorden moet geven op tal van beleidsvragen. Om op regelmatige basis een erfgoedbalans te kunnen aanreiken, is het immers nodig om over de juiste data te beschikken.

In het verleden werd onroerend erfgoedbeleid te vaak enkel gemeten aan de hand van het aantal beschermde erfgoedrelicten. Onroerend erfgoedbeleid is echter meer dan beschermen alleen en moet geëvalueerd worden aan de hand van meerdere indicatoren. Daarom startte mijn administratie met een pilootapplicatie voor een erfgoedmonitor, waarbij alvast nieuwe beleidsindicatoren voor draagvlakmeting en sociaaleconomische waardebeoordeling van onroerend erfgoed bijzondere aandacht kregen. Zo kan de erfgoedmonitor stelselmatig uitgroeien tot een dynamische databank, die beleidsrelevante informatie aanreikt en die op gezette tijden haar weerslag vindt in de erfgoedbalans.

b) Ik plan volgende initiatieven in 2011:

Initiatief 11: Uitvoering onderzoeksprogramma

Het komende werkjaar komt de uitvoering van het vastgestelde onderzoeksprogramma op volle kruissnelheid. Twee projecten verdienen daarbij een aparte vermelding.

Het eerste project betreft de wetenschappelijke verwerking van de opgravingsresultaten van de Onze-Lieve-Vrouwbasiliek in Tongeren. Tien jaar lang vonden hier grootschalige archeologische opgravingen plaats waarbij een massa aan nieuwe wetenschappelijke informatie is verzameld. Archeologen vonden er belangwekkende sporen en vondsten van een Romeinse stadswijk uit de

vroege keizertijd, resten van een basilica uit de late keizertijd (wellicht één van de oudste christelijke kerken van West-Europa), en resten van Merovingische, Karolingische, Romaanse en Gotische kerken, elk met diverse bouwfases en graven. Mijn administratie heeft de opdracht gekregen om dit indrukwekkende archeologisch archief van internationaal belang, uit perioden waarover soms bijzonder weinig gekend is, uit te werken en te publiceren voor zowel het brede publiek als voor de vakwereld. In een overeenkomst met Tongeren is afgesproken dat de stad de studie van de fraaie Romeinse muurschilderingen mee zal financieren.

Het tweede project is het onderzoek van de middeleeuwse kogge(n) van Doel. Omdat de sporen op de scheepsplanken talrijker blijken te zijn dan verwacht en heel duidelijk waarneembaar, kan ook dit scheepsarcheologisch onderzoek fundamenteel nieuwe inzichten opleveren. De registratie en interpretatie van deze sporen zullen in 2011 met de nodige zorg gebeuren, samen met het vereiste natuurwetenschappelijk onderzoek. Het publiek zal dit project van nabij kunnen blijven volgen.

Initiatief 12: Uitwerken erfgoedmonitor en erfgoedbalans

Het pilootproject voor de erfgoedmonitor zal in 2011 verder vorm krijgen. Mijn administratie zet in op het uitbreiden van de indicatorenset en houdt daarbij rekening met de randvoorwaarden waaraan een prototypische erfgoedbalans zal moeten voldoen. Hiertoe zullen een projectstructuur en methodiek worden uitgetekend.

1.5. Functioneel inzetten van het beschermings- en beheersinstrumentarium

a) Stand van zaken

Het voorbije werkjaar heb ik in totaal 96 beschermings- en aanduidingsprocedures opgestart, en 235 afgerond. Een overzicht voor de periode 1 augustus 2009 tot en met 31 september 2010:

	Voorlopig beschermd	Definitief beschermd
Monumenten	141	247
Varend erfgoed	6	4
Archeologische zones	1	3
Landschappen	0	0
Dorpsgezichten	4	5
Stadsgezichten	3	4
	Voorlopig aangeduid	Definitief aangeduid
Ankerplaatsen	6	8
Totaal	161	271

Zoals hoger aangehaald, is het mijn bedoeling om de beschermingsprocedures zoveel mogelijk af te stemmen op afgeronde en lopende onderzoeksprojecten, in het bijzonder het project *Groote Oorlog* en het grootschalige (her)inventarisatieproces. Het afstemmingstraject loopt volop en moet op korte termijn resulteren in een concrete planning. De geïntegreerde aanpak wordt ondertussen al stelselmatig in de praktijk gebracht. Zo vloeien de meeste beschermingsprocedures nu al voort uit het project *Groote Oorlog* of uit de (her)inventarisatie zoals de bescherming van het meest waardevolle onroerend erfgoed in de gemeente Assenede.

Daarnaast leverde mijn administratie verschillende dossiers aan die door een acute nood of op thematische basis tot stand zijn gekomen: universitair patrimonium, gemeentehuizen, levend houtig erfgoed en markante jachten uit de thema-inventaris “Van beroepsvaart tot recreatief zeezeilen”. Net als de afgelopen jaren werden beschermingsdossiers geënt op het thema van de Open Monumentendag: *20ste-eeuw*, *Zorg* en *De vier elementen*.

In 2010 zijn ook ankerplaatsen vastgesteld en archeologische zones beschermd. Gelet op de complexiteit van dit soort erfgoed, en de consequenties van dergelijk beschermingstraject, gebeurde dit na zorgvuldige evaluatie.

Sinds mijn aanstelling als minister keurde ik vijf landschapsbeheersplannen goed. Met de opmaak van het landschapsbeheersplan voor het eerste erfgoedlandschap 'Park van Brasschaat' noteer ik ook een belangrijke primeur voor het beleidsveld onroerend erfgoed. Hiermee wordt voor de eerste keer de cirkel van voorlopige aanduiding als ankerplaats tot opmaak beheerplan in functie van een duurzaam beheer rondgemaakt. Het bestaan van een landschapsbeheersplan resulteert in een gunstig financieel regime voor de landschapsbeheerder. Een mooi voorbeeld hiervan is de premie die ik in 2010 toekende voor de ontsluitings, riolerings- en wegeniswerken en omgevingsaanleg in het beschermde landschap 'De Oudenberg en omgeving' in Geraardsbergen. Tevens keurde ik twee herwaarderingsplannen goed voor stads- en dorpsgezichten, namelijk het bedevaartsoord 'Onze-Lieve-Vrouw-Van-Lourdes' in Oostakker en de Dumontwijk in De Panne.

In 2010 heb ik eveneens het eerste beheersplan goedgekeurd voor beschermd varend erfgoed, m.n. dat van de "Cragnon", één van de zeldzame overblijvende houten garnaalvissers in Vlaanderen.

Het proefproject "Monumentenwacht Archeologie" richtte zich in 2010 op het ontwikkelen van een methodologie en het in kaart brengen van expertise voor het beheer van archeologische vindplaatsen *in situ*. Op basis van een ruime consultatieronde werden de potentiële noden en klanten in kaart gebracht.

b) Ik plan volgende initiatieven in 2011:

Initiatief 13: Stapsgewijs naar een geïntegreerde beschermingsstrategie

Vanaf 2011 zal het beschermen nog meer op geïntegreerde wijze gebeuren, en nauw aansluiten bij de actualiteit en lopende onderzoeksprojecten. Ik leg hiervoor mijn accenten bij drie hoofdprocessen, namelijk het project *Groote Oorlog*, de lopende (her)inventarisatieprocessen en het gebiedsgericht onroerend erfgoedbeleid dat aansluit bij de actuele ruimtelijke ontwikkelingen.

Naast lopende (her)inventarisatieprocessen in de Vlaamse rand, richt ik mij het komende werkjaar op beschermingsdossiers die op de (recent) afgeronde inventarisdelen van Hechtel - Eksel, Berlare, Grimbergen, Wemmel, Anzegem, Ardooie, de Brugse deelgemeenten, Diksmuide en Waregem worden geënt.

Door middel van de aanduiding van ankerplaatsen op basis van de geactualiseerde Landschapsatlas, geef ik verder vorm aan het gebiedsgericht onroerend erfgoedbeleid. Dit beleid biedt een kwalitatief referentiekader voor de lopende ruimtelijke ontwikkelingen en processen. Een koppeling met de hoger vermelde multidisciplinaire onderzoeksprojecten kan daarenboven waardevolle bijdragen bieden bij het duurzaam behoud van de aanwezige erfgoedwaarden.

Naast de genoemde beleidsprioriteiten blijf ik eveneens inzetten op lopende thematische beschermingsdossiers, zoals levend houtig erfgoed. Ook op basis van acute noden kunnen individuele beschermingsdossiers worden uitgewerkt.

Bij het ontwikkelen van een geïntegreerde beschermingsstrategie streef ik naar samenwerking en partnerschap met onder meer lokale besturen en de betrokken Vlaamse overheidsdiensten.

Initiatief 14: Ontwikkelen van beheerskaders en beheersstrategie

Bescherming alleen volstaat niet om het onroerend erfgoed in stand te houden en daarenboven een maatschappelijke relevantie te geven. Daarom wil ik binnen de geïntegreerde beschermingsstrategie het beschermingsbeleid koppelen aan een vooruitziende beheersstrategie. In 2011 laat ik in eerste

instantie in de mate van het mogelijke een snelinventaris maken van de actuele leegstandsproblematiek, waarbij een overzicht wordt geboden van “leegstaand” onroerend erfgoed. Leegstandsregisters kunnen in dit kader een belangrijke informatiebron zijn. Op basis van de vastgestelde tendensen in de snelinventaris, kan vervolgens voor een aantal “problematische” erfgoedtypes worden nagegaan, waar de knelpunten liggen betreffende (her)gebruik en (her)bestemming.

Op basis van de resultaten uit de leegstandsproblematiek wil ik ook de knelpunten en mogelijkheden binnen enkele concrete dossiers, zoals het agrarisch bouwkundig erfgoed en het religieus en kerkelijk erfgoed (zie verder), laten onderzoeken. Op basis van de bestaande en nieuw opgelijste elementen, wil ik onderzoeken hoe en op welke manier een algemeen beleidskader met concrete acties en aanbevelingen voor (her)gebruik en (her)bestemming van het onroerend erfgoed kan tot stand komen.

Naast het opstellen van een beleidskader, zal mijn administratie bij elke bescherming aandacht besteden aan het toekomstperspectief van de te beschermen sites en landschappen. Hierbij hecht ik veel belang aan het formuleren van duidelijke beheersdoelstellingen en een toekomstvisie. Ik ben er mij uiteraard van bewust dat hier beperkingen aan verbonden zijn. Toch mag dit ons niet beletten om de kansen en beperkingen van een onroerend goed op het ogenblik van de bescherming in kaart te brengen. Dit geldt in het bijzonder voor het ontsluitingspotentieel, zeker als vanaf het moment van bescherming duidelijk is dat ontsluiting wordt beoogd of op termijn onvermijdelijk is. De ervaringen met dergelijke dossiers moeten van meet af aan een doorvertaling vinden in de richtlijnen bij de opmaak van beschermingsdossiers en –besluiten.

Initiatief 15: Verder inzetten op beheersplanning

In 2011 blijf ik verder inzetten op beheers- en herwaarderingsplanning, waarbij de ervaringen met dit instrumentarium tot lering kunnen strekken voor de verfijning ervan in het nieuwe onroerenderfgoeddecreet. Een planmatige aanpak wordt alvast stelselmatig verder ingebed in de financieringsregelgeving: na de premierregelgeving voor landschappen en stads- en dorpsgezichten, is het voorleggen van planning nu ook vereist om in aanmerking te komen voor een meerjarige subsidiëringsovereenkomst (zie verder). In de voorliggende conceptnota (zie verder) wordt de koppeling tussen financiering en beheersplanning verder uitgewerkt.

In 2011 zal mijn administratie verschillende procedures voor het opmaken van landschaps- en herwaarderingsplannen nauwgezet blijven begeleiden. Onder meer een herwaarderingsplan voor het kasteel van Moerkerke met omgeving in Damme zal worden afgewerkt. De vaststelling, dat beheersplannen meer en meer ingang vinden in de erfgoedzorg, vind ik een belangrijk gegeven en wordt bij de opmaak van het onroerenderfgoeddecreet meegenomen.

Door de ratificatie van het verdrag van Valetta zal in de toekomstige archeologische erfgoedzorg een grote nadruk komen te liggen op het behoud en beheer van archeologische sites. Ik heb besloten het proefproject “Monumentenwacht archeologie” te verlengen en de expertise, die hiervoor vereist is, verder uit te bouwen. Op termijn moet dit leiden tot een structurele werking die grotendeels zelfbedruipend functioneert en volwaardig deel uitmaakt van Monumentenwacht.

2. MEERDERE PARTNERS ZORGEN VOOR HET ONROEREND ERFGOED

2.1. Op zoek naar een breed draagvlak

a) Stand van zaken

De sleutel voor draagvlakverbreding is duidelijke communicatie, zowel voor wat betreft het onroerend erfgoed en de onroerend erfgoedzorg, als voor de daarmee samenhangende administratieve procedures. Duidelijke informatieverstrekking is daarom een belangrijk aandachtspunt, vanaf het opstellen van administratieve stukken tot en met sensibilisatie in de brede zin van het woord.

Voor het administratieve aspect van communicatie, zijn informatieve verfijningen doorgevoerd aan de formulering van beschermingsbesluiten en de betekening ervan. Beschermingsbesluiten omvatten nu een duidelijke lijst met cultuurgoederen die integrerend deel uitmaken van het beschermde geheel. Bij het betekenen van definitieve beschermingsbesluiten wordt ook een overzicht geboden van de geformuleerde bezwaren en opmerkingen, en de gemotiveerde behandeling ervan.

Een belangrijke factor in de draagvlakverbreding, is de in 2009 gecreëerde beroepsmogelijkheid bij de machtigingen die door mijn administratie worden toegekend. De beoordeling van deze beroepen door een gespecialiseerde expertencommissie biedt een grotere rechtszekerheid voor de individuele aanvrager. Mijn administratie deelt de nieuwe beroepsmogelijkheden ook standaard mee in al haar uitspraken met betrekking tot machtigingen.

Met het oog op het bereiken van zoveel mogelijk doelgroepen, wordt volop ingezet op het verkennen van nieuwe communicatiekanalen en -vormen, zoals sociale media en community-vorming (web-2.0.-toepassingen, Facebook, LinkedIn, Twitter). Het Kogge(en)-onderzoek kan je bijvoorbeeld volgen op Twitter en Facebook en via een eigen blog. Deze interactieve aanpak staat niet los van traditionele communicatiekanalen.

Sensibilisering begint vanaf de schoolbanken. Mijn administratie zet dan ook volop in op erfgoededucatie en heeft in dit verband meegewerkt aan de realisatie van het boekje “De Archeoloog”, dat het beroep van de archeoloog voorstelt aan kleuters.

Daarnaast wil ik op zoek gaan naar verbreding van het draagvlak door de samenwerking te stimuleren met (cultureel-)erfgoedorganisaties en -instellingen, culturele, sociaal-culturele en sociaal-artistieke organisaties. Hiervoor zal ik mijn diensten laten samenwerken met ACCE, de coördinatiecel voor cultuureducatie binnen het Ministerie van Cultuur, Jeugd, Sport en Media.

b) Ik plan volgende initiatieven in 2011:

Initiatief 16: Verder werken aan herkenbaarheid

Alle nieuwe media ten spijt blijft de televisie het meest ideale medium om draagvlakverbreding te bewerkstelligen, ook voor onroerend erfgoed en onroerend erfgoedzorg. Onroerend erfgoed vormt een indrukwekkend decor voor tal van televisieprogramma's. Reeksen als *Publiek Geheim* tonen aan dat ook documentaires met een erfgoedaspect een ruimer publiek kunnen boeien. Met *Monumentenstrijd* hadden we enkele jaren geleden zelfs een heuse, op onroerend erfgoed gestoelde televisieformat. In 2011 wil ik nagaan of er partners zijn in het medialandschap die aan een nieuw educatief en sensibiliserend erfgoedprogramma willen meewerken. De eerdere ervaringen met *Monumentenstrijd* zullen daarbij mee in aanmerking worden genomen.

Initiatief 17: Europees Jaar van het Vrijwilligerswerk

Ik wil het Europees Jaar van het Vrijwilligerswerk aangrijpen om de talrijke vrijwilligers die mee zorg dragen voor ons onroerend erfgoed in de kijker te zetten. De diverse verenigingen die door onroerend erfgoed worden gesubsidieerd, zullen in hun diverse activiteiten de nodige aandacht en indien mogelijk impulsen geven aan het vrijwilligerswerk.

De nieuwe erfgoedorganisatie die medio 2011 zal worden gelanceerd (zie verder) zal onder meer ten dienste staan van erfgoedverenigingen en particulieren door het aanreiken van relevante expertise en indien mogelijk ondersteuning.

Initiatief 18: Sensibilisering en educatie

Het komende werkjaar zullen ook voor andere grote overheidsprojecten, zoals de restauratie van de Maagdentoren, communicatie- en ontsluitingstrajecten worden uitgestippeld. Niet alleen het erfgoed zelf, maar ook de erfgoedzorg moet hierbij worden toegelicht aan de hand van lopende “werven”. Vanzelfsprekend kunnen de media hierin een rol spelen, maar ook tijdens Open Monumentendag moeten dergelijke initiatieven nog meer aan bod kunnen komen. Daarnaast zal met de Vlaamse Confederatie Bouw worden nagegaan of er tijdens Openwervendag geen specifieke aandacht kan worden besteed aan lopende restauratie- en onderhoudswerven.

Initiatief 19: Operationalisering beroepsmogelijkheid tegen machtigingen

De expertencommissie voorziet medio 2011, na een voldoende relevante periode van proefdraaien, een moment van zelfevaluatie. De bevindingen zullen worden meegenomen bij de opmaak van het onroerenderfgoeddecreet. Een concreet denkspoor is alvast de veralgemening van de beroepsmogelijkheden tot alle vormen van machtigingen in het beleidsveld onroerend erfgoed.

2.2. Interne staatshervorming**a) Stand van zaken**

De Vlaamse Regering heeft zich op 23 juli 2010 akkoord verklaard met het Groenboek Interne Staatshervorming, dat ik in mijn hoedanigheid van minister van Binnenlands Bestuur heb voorgelegd. De Vlaamse overheid wil, meer dan ooit tevoren, inzetten op efficiëntie en effectiviteit en daartoe is een interne staatshervorming een noodzakelijke voorwaarde. In het Groenboek worden doorbraken op korte en lange termijn geformuleerd. Vanzelfsprekend vormt het onroerenderfgoeddecreet een uitgelezen ogenblik om de principes van de interne staatshervorming toe te passen.

Conform de krijtlijnen van het Groenboek, zal het zwaartepunt van het onroerend erfgoedbeleid enerzijds liggen bij de Vlaamse overheid, anderzijds bij de gemeenten. Met het nieuwe decreet kunnen gemeenten die dit én wensen én kunnen de erkenning van erfgoedgemeente krijgen. De koppelsubsidies voor restauratiepremies worden afgeschaft. De gemeenten krijgen alle ruimte om aanvullend op het Vlaamse niveau een eigen onroerend erfgoedbeleid te ontplooien. Ze worden ook intensief betrokken bij het beheer van beschermd en geïnventariseerd erfgoed indien zij erkend worden als erfgoedgemeente. Vanzelfsprekend is dit een voor Vlaanderen belangrijke transitie die de nodige voorbereiding, kennisoverdracht en tijd vraagt. Mede op basis van buitenlandse ervaringen (o.a. Nederland) zal voorafgaan goed gedefinieerd worden welke taken m.b.t. onroerend erfgoed door welk van beide niveaus wordt opgenomen.

Lokale besturen vormen het ideale platform om een grotere publieksbetrokkenheid te bewerkstelligen. Een degelijk interlokaal beheersinstrument biedt een passend antwoord op de vele uitdagingen waarmee het beheer van het onroerend erfgoed lokaal wordt geconfronteerd. In 2010 is het bestaande instrumentarium van intergemeentelijke samenwerking inzake onroerend erfgoedbeleid verder geoptimaliseerd en uitgebreid.

In 2010 heeft mijn administratie de werking van de 7 bestaande Intergemeentelijke Archeologische Diensten (IAD) geëvalueerd aan de hand van de ingediende jaarrapporten. Alle IAD's hebben de resultaatsverbintenissen nageleefd in 2009 en worden in 2011 verder gesubsidieerd. Naast de verderzetting van de bestaande IAD's heb ik op 1 januari 2010 het eerste proefproject Intergemeentelijke Onroerend Erfgoeddienst (IOED) van start laten gaan, met de oprichting van ZOLAD+ in Zuid-Oost Limburg. De bedoeling van de Onroerend Erfgoeddiensten is de aandacht van het lokale beleid voor onroerend erfgoed te verhogen, met de nadruk op een integrale benadering van dit erfgoed. ZOLAD+ is ontstaan vanuit een bestaande intergemeentelijke archeologische dienst. Met de omvorming naar een IOED heeft ZOLAD+ de zorg voor het bouwkundig erfgoed aan zijn takenpakket toegevoegd. In de tweede helft van het jaar heb ik ook een toelage verleend voor een tweede IOED, genaamd TERF, in West-Vlaanderen. TERF is ontstaan binnen de schoot van de gelijknamige cultureel erfgoedvereniging, en is gestart met een takenpakket archeologie en bouwkundig erfgoed. TERF heeft bovendien de intentie om dit takenpakket op termijn uit te breiden naar het landschappelijke erfgoed.

b) Ik plan volgende initiatieven in 2011:

Initiatief 20: Operationaliseren van de Interne Staatshervorming

De toepassing van de interne staatshervorming op het beleidsveld onroerend erfgoed zal verder worden uitgewerkt in het onroerenderfgoeddecreet. De bedoeling is om de gemeenten te responsabiliseren en ze de kans te geven een eigen beleid te ontwikkelen en uit te voeren. Sommige Vlaamse gemeenten staan hier vandaag al heel ver in, anderen hebben nood aan stimuli om hierin stappen te zetten. Voor de realisatie van deze beleidsoptie zal de Vlaamse overheid de gemeenten begeleiden bij het transitieproces. Voor het onroerend erfgoed spelen hierin vanaf 2011 zowel het instrument IOED als het Atrium-project (een begeleidings- en ondersteuningsnetwerk voor gemeentelijke ambtenaren) een belangrijke rol.

Initiatief 21: Verdere aandacht voor intergemeentelijke samenwerking

Uit de jaarlijkse individuele evaluaties van de IAD's blijkt dat er enkele knelpunten zijn die zich voornamelijk situeren tussen het uitvoeren van archeologisch onderzoek enerzijds en het invullen van de beleidsondersteunende taken anderzijds. Daarom heb ik opdracht gegeven tot een globale evaluatie (2004-2009) van alle gesubsidieerde IAD's. Deze doorlichting moet uitwijzen of een bijsturing van de doelstellingen en het takenpakket van deze diensten noodzakelijk is.

In 2011 zal ook de werking van de twee IOED's in het proefproject, ZOLAD+ en TERF, grondig worden opgevolgd. Indien blijkt dat deze initiatieven succesvol zijn, zal ik bekijken hoe de intergemeentelijke samenwerking inzake het onroerend erfgoedbeleid verder kan worden aangemoedigd.

Het regelmatige overleg tussen de IAD's/IOED's en de administratie wordt volgend jaar verder gezet, in de vorm van thematische discussies en specifieke werkgroepen. Een nieuw initiatief voor 2011 is de interne studiedag, waarop een aantal van de IAD's en IOED's een toelichting over hun werking zullen geven. We hopen hiervan in de toekomst een jaarlijkse traditie te kunnen maken. Op deze wijze wil ik de nodige impulsen geven aan het verder uitbouwen van een lokaal onroerend erfgoedbeleid met een ruime sensibiliserende werking.

Tijdens de opmaak van het nieuwe onroerenderfgoeddecreet zal ik eveneens nagaan of gemeenten, via samenwerkingsstructuren zoals de IOED, het statuut van "onroerend erfgoedgemeente" kunnen krijgen.

2.3. Internationale samenwerking

a) Stand van zaken

Bij de aanvang van mijn eerste regeringsjaar heb ik mij uitdrukkelijk geëngageerd om de achterstallige internationale verdragen betreffende het onroerend erfgoed goed te keuren of te ratificeren. Dat getuigt niet alleen van goed Vlaams bestuur, het waarborgt ook de internationale inbedding van de Vlaamse onroerend erfgoedzorg. Ik heb prioritair werk gemaakt van de ratificatie van het Europees verdrag inzake de bescherming van het archeologisch erfgoed (Valletta, 1992) en de UNESCO-Conventie houdende instemming met het verdrag ter bescherming van het cultureel erfgoed onder water (Parijs, 2001). Beide zijn ondertussen door het Vlaams Parlement goedgekeurd, dat ook instemde met het Tweede Protocol bij het Verdrag van Den Haag, inzake de bescherming van culturele goederen in geval van gewapend conflict, dat ik samen met mijn collega, bevoegd voor cultuur op de agenda plaatste. De Vlaamse Regering heeft ten slotte eind 2009 de Kaderconventie van de Raad van Europa goedgekeurd over de bijdrage van cultureel erfgoed aan de samenleving, het zogenaamde verdrag van Faro. Zij hechtte ook haar principiële goedkeuring aan het voorontwerp van decreet dat instemt met deze Kaderconventie.

In 2010 is er ook gewerkt aan de methodiek voor de toekenning van de zogenaamde Europese erfgoedlabels. Op vraag van de Raad van Europese ministers werd de Europese Commissie verzocht om van dit initiatief een volwaardig instrument van de Europese Unie te maken. De Europese Commissie heeft haar voorstel van besluit in verband met het erfgoedlabel uitgebracht op 9 maart 2010. Over dit voorstel van besluit wordt momenteel verder onderhandeld door de lidstaten in de raads werkgroep Cultuur en door de Europese parlementsleden in de Commissie cultuur van het Europees Parlement. Vlaanderen volgt deze onderhandelingen actief op in samenspraak met de andere bevoegde Belgische deelstaten. Mijn administratie doet dit in nauw overleg met de collega's van het beleidsdomein Cultuur, Jeugd, Sport en Media (CJSM). Zodra dit voorstel is aangenomen, zal het binnen Vlaanderen verder worden geïmplementeerd.

Het Regionaal Landschap Kempen en Maasland zal eind oktober 2010 de resultaten van het haalbaarheidsonderzoek betreffende “De Hoge Kempen en de aangrenzende mijnsites” als UNESCO Werelderfgoed, voorleggen. Zonder vooruit te lopen op de oplevering van de onderzoeksresultaten, wil ik alvast aangeven dat er voor mij voldoende aanknopingspunten zijn om het onderzoek met de nodige aandacht te bekijken.

In 2010 formuleerde het UNESCO Werelderfgoedcomité enkele aanbevelingen in verband met het historische centrum van de stad Brugge. Het Comité vraagt ook om een ontwerp van verklaring van Uitzonderlijke Universele Waarde aan het Werelderfgoedcentrum en aan ICOMOS te bezorgen. Op basis hiervan heeft mijn administratie de recente weken en maanden meermaals met het stadsbestuur van Brugge de toepassing van deze aanbevelingen besproken. Deze besprekingen lopen vlot en constructief.

b) Ik plan volgende initiatieven in 2011:

Initiatief 22: Verdere opvolging van Ratificatie van internationale verdragen

Na de ratificatie van het Verdrag van Valletta en de UNESCO-Conventie houdende instemming met het verdrag ter bescherming van het cultureel erfgoed onder water, begint de eigenlijke implementatie in onze wet- en regelgeving. De omzetting van het Verdrag van Valletta vereist vooral een betere afstemming met ruimtelijke ordening en een vernieuwde financieringsregeling. Met de nieuwe federale regering zal ook gezocht worden naar een werkbare oplossing om de zorg voor het in de Noordzee aanwezige erfgoed, wrakken zowel als verdronken nederzettingen, op te nemen.

In afwachting van de ratificatie van het Tweede Protocol op federaal niveau bereid ik samen met mijn collega-minister voor Cultuur in een administratieve werkgroep, waarin de gewesten en gemeenschappen vertegenwoordigd zijn, de implementatie van de principes voor.

Initiatief 23: Voorbereiding en opvolging van UNESCO-dossiers

Het komende werkjaar zal bijzonder cruciaal zijn voor het werelderfgoed dossier *Groote Oorlog*. Er zal in overleg met het Waalse Gewest en Frankrijk een wetenschappelijk comité worden samengesteld, om de verdere voorbereiding te begeleiden en de samenwerking met Wallonië en Frankrijk uit te bouwen.

Mijn administratie zal een gepast gevolg geven aan de aanbevelingen van het UNESCO-comité met betrekking tot het optimaliseren van het beschermingsstatuut van het historisch centrum van Brugge. Mijn administratie zal samen met de stad Brugge het voorstel van verklaring van Uitzonderlijke Universele Waarde opmaken en binnen de vooropgestelde termijn aan ICOMOS bezorgen. De ervaringen met dit dossier nopen in elk geval tot een doordachte aanpak bij toekomstige werelderfgoed dossiers en een evenwichtige dossiersamenstelling, op maat van het erfgoed en de beoogde consequenties voor de omgeving.

Ook het Franse dossier Le Corbusier staat op de agenda, waaraan Vlaanderen een bijdrage levert met het Antwerpse huis Guiette, en dat na grondige bijsturing (op vraag van het werelderfgoedcomité) opnieuw zal worden ingediend.

Daarnaast wordt verder onderzocht of de werelderfgoederkenning van het Nationaal Park Hoge Kempen en het Zoniënwoud tot de mogelijkheden behoren. Voor het erkenningdossier Hoge Kempen geef ik mijn administratie de opdracht om onderhandelingen op te starten met alle betrokken partijen en om een projectstructuur uit te werken. Het is de bedoeling de afspraken tussen deze partners vast te leggen in een samenwerkingsprotocol, dat de basis zal vormen voor verder onderzoeks- en inventarisatiewerk, en voor de eigenlijke voorbereiding van het eventuele nominatiedossier.

In het Brussels Hoofdstedelijk Parlement is de resolutie goedgekeurd om het Zoniënwoud te laten erkennen als UNESCO-werelderfgoed. Ook in het Vlaams Parlement zijn twee gelijkaardige voorstellen van resolutie ingediend. Indien het Vlaams Parlement deze voorstellen van resolutie goedkeurt, zal mijn administratie contact opnemen met het Waalse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest om het voorstel te bespreken en een gezamenlijk plan van aanpak uit te werken. Door middel van een studie kan eventueel worden nagegaan of dit voorstel internationaal een kans maakt.

Mijn administratie zal ten slotte nagaan of een gezamenlijke nominatie met Nederland mogelijk is voor de voormalige landloperskolonies van Merksplas en Wortel. Het dossier maakt internationaal enkel kans als naast de Vlaamse kolonies ook de best bewaarde Nederlandse “Rijkswelddadigheidskolonies” aan UNESCO worden voorgelegd. Als het voorstel op de Nederlandse indicatieve lijst voorkomt, kan een haalbaarheidsstudie de kansen voor dit dossier onderzoeken.

Initiatief 24: Europese erfgoedconferentie

In het kader van het Belgische voorzitterschap van de Europese Unie (EU), organiseer ik op 8 december 2010 in Brugge de conferentie *Europa en erfgoed: een uitdaging - werken aan een Europese erfgoedstrategie*. Deze conferentie heeft als doel om het draagvlak voor een duurzaam beheer en behoud van het (onroerend) erfgoed bij de Europese instellingen te vergroten, Europese beleidsmakers meer bewust te maken van de impact van andere beleidsterreinen op onroerend erfgoed en te zoeken naar mechanismen om het (onroerend) erfgoed beter in het EU-beleid mee te nemen. In opvolging van de conferentie zal Vlaanderen een Europese werkgroep oprichten met geïnteresseerde

buurlanden en andere EU-lidstaten, om op langere termijn een structuur op te zetten die werk kan maken van de horizontale integratie van (onroerend) erfgoed in het EU-beleid.

Initiatief 25: Contacten met andere Gewesten en buitenlandse partners

Met het oog op de coördinatie van internationale representatie zal mijn administratie in 2011 haar samenwerking met Nederland en de andere Gewesten intensifiëren. Ook het Groothertogdom Luxemburg kan hiervoor worden gecontacteerd. Volgend jaar organiseert mijn administratie samen met buitenlandse collega's in dit verband ook de *Contactdagen Belgisch-Nederlandse archeologen en bouwhistorici*. Tijdens deze Contactdagen worden de nieuwste inzichten met betrekking tot archeologie en onderzoek van bouwkundig erfgoed in België en Nederland aan een publiek van wetenschappers en beleidsmensen voorgesteld.

Initiatief 26: Joint Programming Initiative "Cultural Heritage"

In het kader van de bedreigingen voor het cultureel erfgoed door de klimaatveranderingen, nam de Europese Commissie het initiatief om een organisatie van het Europese onderzoeksveld te stimuleren teneinde gepaste antwoorden te zoeken. De concrete bedoeling van dit initiatief met de benaming "*Joint Programming Initiative on Cultural Heritage and Global Change*" is om via een Europese onderzoeksagenda het onderzoek in de verschillende lidstaten op elkaar af te stemmen om zo de uitdagingen daadkrachtiger en efficiënter aan te pakken. Gezien het belang van dit Europese initiatief, werkt mijn administratie mee aan dit project en onderzoekt zij tegelijkertijd het concrete potentieel voor het Vlaamse erfgoed.

3. DE VLAAMSE OVERHEID SCHEPT DE NOODZAKELIJKE VOORWAARDEN VOOR DE ONROEREND ERFGEDZORG

3.1. Vernieuwde regelgeving als hefboom voor een adequaat onroerend erfgoedbeleid

a) Stand van zaken

In 2010 werden de principes en basisideeën voor het nieuwe onroerenderfgoeddecreet door middel van een conceptnota aan de Vlaamse Regering gecommuniceerd. Het onroerenderfgoeddecreet komt tegemoet aan de hedendaagse uitdagingen en ontwikkelingen. Het heeft tot doel om efficiënte en effectieve instrumenten aan te reiken om het behoud en het beheer van de onroerend erfgoedwaarden duurzaam te verzekeren. In het decreet krijgt het vaak gebruikte begrip onroerend erfgoed eindelijk een juridische basis, waardoor de nadruk wordt gelegd op een omvattende benadering van onze historische leefomgeving. Tegelijk blijven we echter aandacht hebben voor de grote verscheidenheid aan erfgoedvormen en de verschillende noden die daaraan verbonden zijn.

Omwille van de ratificatie van het Verdrag van Valletta en de daaruit voortkomende noodzaak om een nieuw Vlaamse archeologiebeleid in een decreet te verankeren, is voor deze erfgoedvorm op een intensievere manier te werk gegaan. Eerst is een afzonderlijke visienota betreffende het vernieuwde archeologiebeleid opgesteld en besproken met een klankbordgroep, waarin het archeologisch middenveld, de bouw-, de immobiële-, de vastgoed- en de ontginningsector vertegenwoordigd zijn. Deze klankbordgroep is ook geconsulteerd na de doorvertaling van de visienota in de hoger vermelde conceptnota.

De conceptnota inventariseerde de knelpunten en uitdagingen waar het beleidsveld onroerend erfgoed vandaag mee te maken heeft. Een belangrijke uitdaging is een optimale afstemming tussen de verschillende inventarissen, beschermingsstatuten, premiestelsels, procedures en handhabingsbepalingen. Bovendien is er nood aan een integrale benadering van het onroerend erfgoed

waarbij alle onroerend erfgoedvormen evenwaardig worden behandeld. Ook wil ik meer mogelijkheden en stimuli creëren voor een onroerend erfgoedbeleid op het gemeentelijke en intergemeentelijke niveau. Eveneens wordt onder meer ook de filosofie van het zgn. Verdrag van Malta, inzake het behoud van de archeologische erfgoedwaarden, vertaald in het nieuwe decreet. Ten slotte wil ik de bepalingen in het decreet maximaal laten overeenstemmen met de recente beslissing van de Vlaamse Regering over de versnelling van investeringsprojecten.

Ik heb de krachtlijnen van het onroerenderfgoeddecreet in deze conceptnota niet alleen aan talrijke belanghebbenden bezorgd, maar ook aan de hele bevolking kenbaar gemaakt. Het behouden en beheren van onze landschappen, monumenten en archeologische vindplaatsen is immers voor iedereen belangrijk. Het document biedt ruimte voor inspraak en discussie. Enkel op die manier kan mijn administratie eventuele lacunes en tegenstrijdigheden tijdig detecteren. Alle aangebrachte ideeën en bedenkingen worden gebundeld en vervolgens in de besprekingen meegenomen.

Sinds 2005 is er een duidelijke evolutie in het handhavend optreden merkbaar en dit ondanks een beperkte personeelsbezetting: terwijl er voor de controle op de naleving van de drie decreten betreffende monumenten, stads- en dorpsgezichten, landschappen en archeologie in 2005 maar 6 processen-verbaal werden opgesteld en geen herstellvordering werd uitgebracht, telde 2009 al 59 processen-verbaal en 17 vorderingen. Naast de instrumenten die de voornoemde decreten bevatten, maakt mijn administratie gebruik van de snellere proceduremogelijkheden die het gerechtelijk recht ter beschikking stelt, vooral procedures in kort geding en procedures op eenzijdig verzoekschrift, om op die wijze op (zeer) korte termijn te kunnen ingrijpen in acute situaties die een onmiddellijk optreden vergen. Het handhavend optreden wierp zijn vruchten af. Onder druk van de opsporing en verbalisering en de daaruit volgende veroordelingen werden in tal van dossiers de nodige herstelwerken uitgevoerd of is de restauratieprocedure opgestart.

b) Ik plan volgende initiatieven in 2011:

Initiatief 27: Uitschrijven van het onroerenderfgoeddecreet

In de loop van 2011 zal ik het ontwerp van het onroerenderfgoeddecreet ter goedkeuring aan de Vlaamse Regering voorleggen. Omwille van de vele constructieve bijdragen aan dit wetgevend initiatief uit brede lagen van de bevolking, zal mijn administratie bij het uitwerken van de juridische teksten ook in 2011 blijvend met belanghebbenden en betrokkenen communiceren.

Initiatief 28: Uitvoering geven aan een vernieuwd archeologiebeleid

In 2011 maak ik verder werk van het kwaliteitskader voor de archeologische veldwerkprojecten in het Vlaams Gewest. De juridische verankering van de minimumnormen, die voor elke archeologische uitvoerder van toepassing zijn, moet ons in staat stellen toezicht en controle beter te organiseren, zowel tijdens de werken, als na afloop (op basis van de rapportage). Bovenop de minimumnormen zal mijn administratie in samenwerking met de sector ook werk maken van richtlijnen die specifiek zijn (regio, periode, materiaal, methode, ...) en waarnaar in de bijzondere voorschriften van de vergunningen zal worden verwezen. Dit maakt deel uit van een breder kader dat kwaliteit in de Malta-archeologie stimuleert, en waarin eveneens de accreditatie, opleiding en begeleiding van archeologen en bedrijven een plaats zal vinden.

Initiatief 29: VIA-rondetafel over innovatieve technieken bij onroerend erfgoed.

Met "Vlaanderen in Actie" (VIA) heeft Vlaanderen de ambitie geformuleerd om uit te groeien tot topregio in Europa. Onze historische leefomgeving biedt hiervoor een uniek kader. Een kwaliteitsvolle historische leefomgeving is immers in menig opzicht attractief, ook voor investeringen of uitwisseling van expertise voor onze kennismaatschappij. Een innovatieplatform voor het onroerend erfgoed, dat in het voorjaar van 2011 wordt georganiseerd, dient de onroerend erfgoedzorg voor te bereiden op de uitdagingen van de 21ste eeuw. De rondetafel onroerend erfgoed heeft de ambitie om vanuit een

kennisuitwisseling tussen private sector, middenveld en overheid te analyseren welke innovatieve technieken hun toepassingen kunnen krijgen bij de onroerend erfgoedzorg. Hierbij gaat niet zozeer aandacht naar huidige technieken, maar veeleer naar technieken die een potentieel hebben om ingebracht te worden. Telkens wordt nagegaan hoe de innovatieve technieken ingang kunnen vinden in de geïntegreerde benadering van erfgoed (van onderzoek tot ontsluiting) en binnen de disciplines bouwkundig erfgoed, landschappen en archeologie.

Initiatief 30: Verder werken aan een goede handhaving

Hoewel er nog maar sinds kort effectief en op een gestructureerde wijze wordt gehandhaafd, kunnen uit de voorlopige resultaten al enkele voorzichtige conclusies worden getrokken op het vlak van de typologie van gebouwen waarvoor het meest wordt geverbaliseerd en van de meest voorkomende oorzaken voor verwaarlozing of andere inbreuken. Handhavingdossiers, zoals deze met betrekking tot het kasteel van Heers, leren ook bijzonder veel over de mogelijkheden en beperkingen van de huidige regelgeving. Bij de opmaak van het nieuwe onroerenderfgoeddecreet zijn de opgedane ervaringen dus uitermate nuttig. Hierdoor kan het handhavend optreden nog worden verbeterd. Decretaal wordt het instrumentarium zodanig aangepast en aangevuld dat er onmiddellijk of minstens sneller resultaten kunnen worden verkregen zonder dat er tijdverslindende procedures moeten worden doorlopen die tot een verdere degradatie van het onroerend erfgoed leiden nog vooraleer er effectief kan worden ingegrepen. Daartoe worden de mogelijkheden om administratief op te treden verruimd door de invoering van rechtsfiguren zoals de last onder dwangsom of de bestuursdwang.

3.2. Samen investeren in ons onroerend erfgoed

a) Stand van zaken

Het voorbije werkjaar zijn, in het kader van de voorbereidingen van het nieuwe onroerenderfgoeddecreet, de krijtlijnen uitgezet voor het nieuwe financieringsbeleid. Een weerslag van deze krijtlijnen is terug te vinden in de hoger vermelde conceptnota.

Een belangrijk aandachtspunt was de vaststelling dat de voorwaarden en instrumenten in de huidige onroerend erfgoedregelgeving niet berekend zijn op alternatieve financiering. De huidige financieringsregelgeving wordt gekenmerkt door een sterke ad-hoc-werking, met nominatimsubsidies en -premies, toegekend volgens complexe goedkeuringsprocedures. Deze procedures verlopen bovendien zeer onvoorspelbaar, enerzijds doordat de betoelaging strak dossiergebonden is, anderzijds doordat de eigenlijke toekenning van de middelen gebonden is aan het annaliteitsbeginsel van de begroting. In het nieuwe onroerenderfgoeddecreet wil ik daarom ankers en instrumenten die minder dossier- en termijngericht zijn, maar een meer resultaatgerelateerde betoelaging mogelijk maken. Hierdoor kunnen partners worden geresponsabiliseerd en kunnen middelen strategisch en planmatig worden ingezet. Parallel plan ik een drastische vereenvoudiging van de procedures.

In afwachting van een fundamentele hertekening van de financieringsregelgeving zijn een aantal wijzigingen aangebracht aan de bestaande regelgeving, met het oog op het stimuleren van investeringen door derden enerzijds, en het objectiveren en strategisch prioriteren van overheidsbijdragen anderzijds.

Een eerste bijsturing betrof de meerjarige financiering. Sinds 2009 kan het Vlaams gewest meerjarige subsidiëringsovereenkomsten sluiten voor de instandhouding en het herstel van beschermde monumenten. Dit systeem speelt in op de behoefte aan een aangepaste regeling voor restauratiedossiers van grootschalige aard of met een langdurige uitvoeringstermijn. Aangezien de dossiers waarvoor een meerjarige overeenkomst wordt afgesloten buitengewone restauratiedossiers zijn, heb ik aan de Vlaamse regering een voorstel van besluit voorgelegd, waarin de voorwaarden en de criteria voor toekenning worden geformaliseerd. Op die manier kan de overheid haar prioriteiten

proactief kanaliseren, zodat premienemers daarop kunnen inspelen. De Vlaamse overheid heeft al twee meerjarige subsidiëringsovereenkomsten afgesloten, in toepassing van het nieuwe decreetsartikel: enerzijds met betrekking tot de restauratie en herbestemming van de mijnsite in Beringen (project B-Mine), anderzijds met betrekking tot de restauratie en herbestemming van het voormalige Jezuïetenklooster in Brugge tot “Europacollege”. Ook is een meerjarig engagement aangegaan voor de restauratie en herbestemming van het postgebouw in Oostende.

Een tweede bijsturing betrof de subsidiëring van de Regionale Landschappen. Sinds 2002 worden voorlopige of definitief erkende regionale landschappen door het beleidsveld onroerend erfgoed ondersteund voor de uitbouw van hun landschapswerking. Tot op heden verliep deze ondersteuning via de jaarlijkse uitkering van facultatieve subsidies. Om een juridische verankering en structurele ondersteuning mogelijk te maken, werkt mijn administratie momenteel aan een reglementair subsidiebesluit. De nieuwe subsidieregeling moet de subsidies, door middel van objectieve criteria, beter afstemmen op de specifieke kenmerken en noden van het landschapsbeleid.

Ten slotte wordt in het najaar van 2010 het onderhoudspremiebesluit van 14 juli 2004 gewijzigd. Lokale en regionale besturen zullen in de toekomst niet meer in aanmerking komen voor onderhoudspremies met uitzondering van het meest kwetsbare publieke erfgoed, de zogenaamde ZEN-monumenten (‘Zonder Economisch Nut’) en het molenerfgoed.

b) In 2011 plan ik, afgezien van de uitwerking van een uitgebalanceerd financieringsluik in het onroerenderfgoeddecreet, volgende initiatieven:

Initiatief 31: Aangaan van meerjarige financieringsovereenkomsten

Het komende werkjaar zullen oudere meerjarige engagementen inzake restauratiedossiers (de zogenaamde “enveloppendossiers”) worden geactualiseerd met een overeenkomst conform de nieuwe regelgeving. In aanmerking komen Sint-Martinuskerk in Aalst, Onze-Lieve-Vrouwkathedraal in Antwerpen, Onze-Lieve-Vrouwekerk en Sint-Salvator-kathedraal in Brugge, Sint-Martinusbasiliek in Halle, Sint-Pieterskerk in Leuven, Sint-Gummaruskerk in Lier, Onze-Lieve-Vrouw-Ten-Hemelopneming in Sint-Truiden, Onze-Lieve-Vroubasiliek in Tongeren en TRANSFO-Zwevegem. Ook voor de Abdij van Park in Heverlee en het kerkelijk erfgoed in Mechelen wil ik een meerjarige subsidiëringsovereenkomst afsluiten. Voor de Boekentoren van Gent is eveneens het overleg gestart om dergelijke overeenkomst te sluiten.

Initiatief 32: Stimuleren van PPS-constructies en alternatieve financiering

Mijn administratie zal de knelpunten voor PPS-constructies en alternatieve financiering oplijsten opdat zij – onder meer via het nieuwe onroerend erfgoeddecreet – kunnen verholpen worden.

Initiatief 33: De oprichting van een Archeologiefonds

De bouwheer, die de ‘vernietiging’ van het archeologisch erfgoed veroorzaakt, draagt overeenkomstig de conventie van La Valetta de kosten voor de wetenschappelijke opgraving, de post-opgravingszorg (materiaalstudie) en de deponering ervan. De bouwsector betreft reeds meerdere jaren dat de omvang van de opgraving, en dus ook de bijhorende financiële middelen, heel sterk kunnen verschillen naargelang het gebied waarin de bouwheer zijn/haar project wil realiseren. De bouwsector vreest dat ontwikkelingen hierdoor kunnen belemmerd worden in gebieden met veel en waardevol archeologisch erfgoed, zoals bijvoorbeeld in historische stadskernen.

Daarom streef ik met mijn onroerend erfgoeddecreet naar een nieuw financieringsmechanisme waarin de financiële last beter wordt verspreid. In overleg met de bouw- en vastgoedsector heb ik een voorstel tot oprichting van een archeologisch solidariteitsfonds uitgewerkt in de conceptnota Onroerend Erfgoeddecreet.

Ik zal verder overleggen met de bouw- en vastgoedsector om het voorstel verder te verfijnen.

Initiatief 34: Subsidiëring van de Regionale Landschappen

De juridische verankering van de nieuwe subsidieregeling (in een uitvoeringsbesluit) laat mij in 2011 toe een eigen beleid te voeren met betrekking tot de uitbouw van de landschapswerking van de Regionale Landschappen. De subsidievoorwaarden zullen garanderen dat de middelen gericht en efficiënt worden ingezet in functie van de landschappelijke kwaliteit binnen het werkingsgebied.

3.3. De Vlaamse onroerend erfgoedzorg wordt zichtbaar en herkenbaar**a) Stand van zaken**

Tijdens het voorbije werkjaar werden enkele belangrijke stappen gezet in de uitbouw van de herkenbaarheid en de dienstverlening van verschillende instanties die betrokken zijn bij het onroerend erfgoed en de onroerend erfgoedzorg.

Op 4 december 2009 werd bij beslissing van de Vlaamse Regering de benaming van het agentschap Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed Vlaanderen gewijzigd in de meer kernachtige benaming agentschap Ruimte en Erfgoed.

Naar aanleiding van een werkbezoek aan de National Trust in Zuid-Engeland, ondertekenden het Forum voor Erfgoedverenigingen, Open Monumentendag Vlaanderen en Erfgoed Vlaanderen op 22 juni 2010 een intentieverklaring, waarin zij zich engageerden tot de gezamenlijke uitbouw van een sterke middenveldorganisatie voor het onroerend erfgoed in Vlaanderen. Deze nieuwe organisatie zal de plaats innemen van de bestaande werking en wil ten dienste staan van zowel erfgoedverenigingen, erfgoedbeheerders en -eigenaars als private en publieke rechtspersonen, particulieren en openbare besturen. De organisatie krijgt als eerste taak sensibilisering en publiekswerking, en zal dus trachten om zoveel mogelijk burgers en doelgroepen in Vlaanderen te bereiken. De organisatie zal tegelijkertijd als expertisecentrum fungeren en erfgoedbeheerders ondersteunen in tal van aspecten van behoud, beheer, herbestemming en ontsluiting van erfgoed. De erfgoedverenigingen werken momenteel aan een plan van aanpak voor de realisatie van de nieuwe organisatie.

b) Ik plan volgende initiatieven in 2011:**Initiatief 35: Optimaliseren van de administratieve organisatie**

Na Beter Bestuurlijk Beleid (2006) werden de administratieve taken, met betrekking tot de onroerend erfgoedzorg, verdeeld tussen het beleidsvoorbereidende departement en de beleidsuitvoerende agentschappen. Rekening houdend met de verschillende lopende processen binnen onroerend erfgoed en het beleid van de afgelopen jaren, kan de vraag worden gesteld of deze taakverdeling nog steeds actueel is. In 2011 zal in het bijzonder de taakverdeling binnen mijn administratie worden herbekeken met als doel de verschillende lopende processen zo efficiënt mogelijk te laten verlopen en de versnippering van het beleidsveld onroerend erfgoed tegen te gaan.

Initiatief 36: Erfgoedportaal

Alle informatie aangaande het onroerend erfgoed dient op een vlotte en overzichtelijke manier beschikbaar te zijn voor de burger. Vandaag vormt het internet vaak het eerste instrument om specifieke informatie op te zoeken. Daarom hecht ik veel belang aan de structuur, de vormgeving en de inhoud van de websites die door de Vlaamse overheid ter beschikking worden gesteld. Het is echter onlogisch dat een geïnteresseerde burger – zoals vandaag het geval is – op verschillende websites terecht moet om informatie in te winnen over het Vlaamse onroerend erfgoed en zijn administraties.

In 2011 wil ik dan ook bekijken hoe we het best binnen het beleidsveld onroerend erfgoed kunnen komen tot één koepelsite voor onroerend erfgoed (www.onroenderfgoed.be), waar eenieder terecht kan voor het inwinnen van informatie zowel met betrekking tot de regelgeving, de inventarissen, de beschermingen, de benodigde vergunningen en de lopende onderzoeks- en ontsluitingsprojecten,...

Initiatief 37: Hervormingsproces erfgoedverenigingen

De komende maanden zal hard gewerkt worden aan de uitwerking van de nieuwe erfgoedorganisatie. Eind 2010 zullen de drie erfgoedverenigingen een volledige en gedragen organisatie-architectuur (missie, strategische en operationele doelstellingen, netwerkstructuur, organigram en financieel meerjarenplan) voorleggen opdat de nieuwe organisatie medio 2011 kan worden gelanceerd. Mijn ambitie is dat deze organisatie begin 2012 volledig operationeel kan zijn.

Willy Ibens, gewezen directeur van Natuurpunt, zal als extern begeleider en als 'onafhankelijke ervaringsdeskundige' dit proces mee begeleiden, vooral met het oog op de architectuur en de uitbouw van een structuur die moet toelaten de beweging in de toekomst vorm te geven.

4. DE ONROEREND ERFGOEDZORG SPEELT IN OP DE MAATSCHAPPELIJKE DYNAMIEK

4.1. Verdere focus op hergebruik en herbestemming

a) Stand van zaken

Ik heb de intentie om bredere beleidskaders te ontwikkelen, die het duurzaam behoud van onroerend erfgoed en de ontwikkeling van maatschappelijke noden op elkaar afstemmen. Een belangrijke focus ligt op de zoektocht naar een geschikte functie of (grond)gebruik voor het onroerend goed. Een doeltreffend hergebruik en/of herbestemming zijn immers sleuteldoelstellingen van een geslaagd onroerend erfgoedbeleid.

Omdat vooral het behoud van het religieus en kerkelijk patrimonium ons ter zake voor bijzondere uitdagingen plaatst, lag onze focus in de loop van het voorbije werkjaar op dat thema en is ervoor geopteerd om in eerste instantie de parochiekerken onder de loep te nemen. De parochiekerken hebben in onze samenleving een belangrijke historische, religieuze, culturele en ruimtelijke betekenis. Deze betekenis wijzigt echter omwille van een snel veranderende maatschappij waardoor leegstand dreigt voor deze kerkgebouwen. De erfgoedwaarden komen eveneens in het gedrag doordat er vele moeilijkheden verbonden zijn aan het (financiële) beheer van dit waardevolle patrimonium. Ik heb een projectteam opgericht, onder leiding van de Vlaams Bouwmeester en met vertegenwoordiging van alle relevante betrokken partijen, dat deze problematiek zal bestuderen.

Op 1 juli 2010 vond in Mechelen de studiedag *Parochiekerken, een toekomstvisie* plaats. Naast vertegenwoordigers van de kerkelijke overheid, waren de verschillende entiteiten uit het beleidsveld onroerend erfgoed aanwezig. De bedoeling van de studiedag was om duidelijkheid te scheppen over de noden en wensen van de kerkelijke overheid en om na te gaan in hoeverre mijn administratie hieraan, door het uitbouwen van bestaande instrumenten of het ontwikkelen van nieuwe instrumenten, tegemoet kan komen. Fundamentele thema's als een mogelijke hertekening van het parochiale landschap van Vlaanderen werden aangeraakt, naast meer praktische zaken als een eventuele stockaanbesteding voor kleine onderhoudswerken.

Zoals eerder vermeld is het de bedoeling dat vanaf de eigenlijke bescherming duidelijkheid wordt gecreëerd over het bestemmingspotentieel van het onroerend goed. Ook wordt bij de toekenning van restauratiepremies, middels de “argusmethode”, meer prioriteit verleend aan herbestemmingsdossiers.

b) In 2011 plan ik, afgezien van de hoger vermelde initiatieven met betrekking tot beheerskaders, volgende initiatieven:

Initiatief 38: Herbestemming parochiekerken

De aanzetten die op de hoger vermelde studiedag zijn gegeven, worden in de loop van 2011 verder verfijnd en geconcretiseerd door drie werkgroepen. Deze werkgroepen behandelen respectievelijk het beheer van parochiekerken (met erfgoedwaarde), de financiering en bestuurskracht (van kerkbesturen) en de ruimtelijke impact van parochiekerken. Deze werkgroepen zullen hun bevindingen kristalliseren in concrete voorstellen. Dat gebeurt in samenwerking met het Agentschap Binnenlands Bestuur en de Vlaams Bouwmeester, waarbij het beleidsveld onroerend erfgoed uiteraard een prioritaire partner blijft en haar medewerking verleent. Ook zal ik de expertise van het Centrum voor Religieuze Kunst en Cultuur (CRKC) inschakelen.

Initiatief 39: “Monument onder dak”

Samen met het team van de nieuwe Vlaams Bouwmeester onderzoekt mijn administratie in de loop van 2011 of en hoe het project “*Monument onder dak*”, dat de versnelde herbestemming van leegstaande of functieloze monumenten beoogt, op een juridisch sluitende en financieel haalbare manier kan worden uitgewerkt.

4.2. Het raakvlak met andere beleidsvelden biedt kansen

a) Cultuur

a) Stand van zaken

Omdat roerend, onroerend en immaterieel erfgoed nauw met elkaar verbonden zijn, sloot mijn administratie een protocol af met de betrokken entiteiten uit het beleidsdomein CJSB, met het oog op organisatorische afstemming en het formuleren van gemeenschappelijke standpunten. In het kader van dit protocol werd alvast een beleidskader opgesteld voor het roerend patrimonium dat wordt opgenomen in de beschermingsdossiers voor monumenten.

b) Ik plan volgende initiatieven in 2011:

Initiatief 40: Beleidskader roerend erfgoed in beschermde monumenten

Het beleidskader voor roerend erfgoed in beschermde monumenten zal verder worden afgestemd met mijn collega, bevoegd voor cultuur. Daarbij zal in het bijzonder de relatie met het Topstukkendecreet worden onderzocht.

Initiatief 41: Afstemming betreffende roerend archeologisch erfgoed.

In het kader van het samenwerkingsprotocol zal ook worden onderzocht welke vorm van bescherming het meest aangewezen is voor het behoud en beheer van roerend archeologisch patrimonium, en zal worden gezocht naar een gecoördineerde oplossing voor de groeiende behoefte aan archeologische en andere erfgoeddepots.

b) Onderwijs en jeugdbeleid**a) Stand van zaken**

De sensibilisering voor en de professionalisering van de onroerend erfgoedzorg begint op de schoolbanken. Erfgoededucatie vormt dan ook een belangrijk aandachtspunt in mijn beleid. In 2010 onderzocht mijn administratie hoe erfgoededucatie sterker in het onderwijs kan doordringen. Het voortraject van dit project resulteerde in de nota *Met wie en wat in het erfgoedbad?*, een nota over hoe erfgoededucatie een meer vooraanstaande rol kan spelen in het Vlaamse onderwijs.

In het kader van een Europees project realiseert mijn administratie samen met een private uitgeverij en een in onderwijsmiddelen veel gebruikte reeks over beroepen, een kinderboek over het beroep van de archeoloog. Aan de hand van dit boek zullen kleuters voor het eerst op een aan hen aangepaste vorm kunnen kennis maken met het beroep van de archeoloog.

Ook zie ik mogelijkheden in een toenadering tot de (erfgoed)educatieve actoren binnen de beleidsvelden cultuur en jeugd. Zo bieden verscheidene jeugdorganisaties die werken met kinderen en jongeren rond erfgoed interessante aanknopingspunten. ACCE - het coördinatieplatform cultuureducatie binnen het Ministerie van Cultuur, Jeugd, Sport en Media - kan hierin een brugfunctie vervullen.

b) We plannen volgend initiatief in 2011:**Initiatief 42: Proefprojecten erfgoededucatie**

Tijdens het vervolgetraject wordt het project *Met wie en wat in het erfgoedbad* verder geconcretiseerd. De voorbereidende nota zal worden geëvalueerd met externe specialisten uit de cultuur- en onderwijssector. Aan de hand van proefdagen “erfgoededucatie”, waarbij verschillende doelgroepen worden geviseerd, zullen de theoretische bevindingen ook aan de praktijk worden getoetst.

c) Ruimtelijke Ordening**a) Stand van zaken**

Sinds mijn aantreden heb ik de aanduidingprocedure van ankerplaatsen bijgesteld. Deze vernieuwde werkwijze houdt in dat het voorstel tot aanduiding van meet af aan besproken wordt met de administraties van de beleidsdomeinen Mobiliteit en Openbare Werken (MOW), Landbouw en Visserij (LV) en Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE). Voortaan wordt de communicatie ook verder in het traject verscherpt. Dankzij deze aanpak kan ik voorafgaand aan de voorlopige aanduiding van ankerplaatsen een intern-Vlaamse afstemming nastreven. Ik verwacht dat deze tijdige afstemming ook in het kader van andere ruimtelijke planprocessen nuttig zal blijken. De finaliteit van de aanduiding van ankerplaatsen is de integratie van erfgoedwaarden binnen het ruimtelijk ordeningsproces. De aanduiding als ankerplaats is een sectoraal voorstel dat gelijktijdig en evenwaardig met andere sectorale voorstellen moet worden behandeld.

Binnen het ruimtelijk ordeningsproces komt de planologische omzetting van ankerplaatsen in erfgoedlandschappen stilaan op gang. Een viertal ankerplaatsen kregen via opname in een ruimtelijk uitvoeringsplan geheel of gedeeltelijk doorwerking. Deze planprocessen zijn op één na nog lopende. In afstemming met mijn collega bevoegd voor ruimtelijke ordening onderzoek ik op basis van deze en andere nog in voorbereiding zijnde planningsdossiers de mate waarin cultuurhistorische kwaliteitsdoelstellingen in stedenbouwkundige voorschriften kunnen worden verankerd.

Ik ben ervan overtuigd dat een toekomstgericht beheer en behoud van onroerend erfgoed moet worden geïntegreerd in de ruimtelijke dynamiek. Onroerend erfgoed en in het bijzonder de historische

cultuurlandschappen, bieden immers een kwalitatief referentiekader voor ruimtelijke ontwikkelingen in onze historische leefomgeving. Deze principes worden in talrijke projecten, zoals de herbestemming van de Arbed-site in Gent, ruimtelijke plannen zoals het BPA Roosendaal in Sint-Katelijne-Waver, of beleidsinitiatieven zoals het project *Groote Oorlog*, vorm gegeven.

b) Ik plan volgende initiatieven in 2011:

Initiatief 43: Gebiedgericht onroerend erfgoedbeleid

In 2011 werk ik de ontwikkelingsgerichte en gebiedsgerichte beleidstrategie verder uit. Het formuleren van gebiedsspecifieke, cultuurhistorische kaders voor ruimtelijke ontwikkeling veronderstelt een volwaardige multidisciplinaire benadering van het onroerend erfgoed. Het ruimtelijk ordeningsinstrumentarium plaatst de ontwikkelingsperspectieven voor deze historische leefomgeving hierdoor in een bredere maatschappelijke context en binnen het raamwerk van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen en de taakstellingen en doelstellingen daarin geformuleerd.

In het kader van de voorbereiding van het onroerenderfgoeddecreet heb ik deze ambitie vertaald in het concept van het erfgoedrichtplan. Een erfgoedrichtplan expliciteert de visie vanuit het onroerend erfgoedbeleid voor een bepaald gebied op basis van alle aanwezige erfgoedwaarden, met inbegrip van de ruimtelijke kenmerken die er eigen aan zijn. Het erfgoedrichtplan is aldus een strategisch gebiedsvoorstel dat de ruimtelijke ambities van het beleidsveld onroerend erfgoed proactief kenbaar en bespreekbaar maakt met de betrokken partners.

De opmaak van het Gewestelijk Ruimtelijk Uitvoeringsplan ‘afbakening zeehavengebied Antwerpen’ is een goed voorbeeld waarin ik het gebiedgericht onroerend erfgoedbeleid tot uiting komt. Door de mogelijke aanleg van het Saeftinghedok, de uitbreiding van het havengebied en de omvorming van omliggende gronden als natuurcompensatiegebied wordt heel wat waardevol erfgoed bedreigd. Daarom heb ik proactief een lijst met bijhorende waardering laten opstellen van de objecten of relicten met erfgoedwaarde gelegen in het projectgebied. Door in dit stadium een duidelijke lijst en actieplan op tafel te leggen kan waardevol onroerend erfgoed worden afgewogen met de ontwikkelingsperspectieven en andere maatschappelijke doelstellingen met in achtneming van de ambitie om de natuurontwikkelingsgebieden een zo kwalitatief mogelijke ontwikkeling te geven, conform de Europese regelgeving ter zake. Als voorbeeld hiervoor verwijs ik naar de voorlopige bescherming van het “Hof ter Walle” (Kieldrecht), dat bedreigd werd door de inrichting van het natuurcompensatiegebied voor de havenuitbreiding in de Scheldepolders.

d) Natuur, leefmilieu en landbouw

a) Stand van zaken

Het structureel behoud van de waardevolle historische cultuurlandschappen, plattelandsdorpen, boerderijen, historische gebouwen en oude monumenten zijn van vitaal belang voor de landelijke gemeenschappen in Vlaanderen. Dit erfgoed is een steunpilaar voor de landelijke economie door het stimuleren van toerisme, het aantrekken van investeringen en het creëren van werkgelegenheid. Ik ben ervan overtuigd dat het gemeenschappelijk landbouwbeleid van de Europese Unie (GLB) ook voor Vlaanderen een fundamenteel en belangrijk instrument is in het duurzaam behoud van de verscheidenheid en aantrekkelijkheid van het cultuurhistorisch landschap en het onroerend agrarisch erfgoed. In een recente Special Eurobarometer “*Europeans, Agriculture and the Common Agricultural Policy*” van de Europese Unie gaven 93% van de ondervraagden aan, dat zij van het GLB verlangen dat zij “platteland zal behouden” en 88% verlangen een “ontwikkeling van de plattelandseconomie”. Historische cultuurlandschappen en agrarisch onroerend erfgoed zijn voor dit platteland beeld- en identiteitsbepalend. Vorige hervormingen van het GLB hebben in een aantal EU lidstaten geleid tot belangrijke initiatieven betreffende landschap en onroerend erfgoed.

b) In 2011 plan ik, in samenspraak met relevante partners, volgende initiatieven:

Initiatief 44: Inzetten op het plattelandsbeleid

Ook in Vlaanderen leveren behoud, promotie en hergebruik van landelijk onroerend erfgoed een fundamentele bijdrage aan de vrijwaring en economische ontwikkeling van het platteland. Overleg vanuit de administratie onroerend erfgoed met de administratie landbouw en de landbouworganisaties is hierbij essentieel. Mijn administratie zal actief inzetten op het invullen van de tien Vlaamse aandachtspunten voor het Europese landbouwbeleid na 2013, zoals deze door de bevoegde minister op 16 juni 2010 in het Vlaamse parlement werd gecommuniceerd. In het bijzonder geef ik hierbij aandacht aan Punt 7 *“De win-win tussen publieke diensten en de nood aan een beter inkomen moet beter benut worden”*, dat de nadruk legt op publieke diensten zoals groene zorg, recreatie, een aangenaam landschap, en zorg voor het landelijk onroerend erfgoed. Beheerovereenkomsten onroerend erfgoed kunnen hierbij een waardevolle optie zijn.

Initiatief 45: De afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur

Mijn administratie maakt deel uit van het administratieoverschrijdend planningsteam dat volgens de beslissing van de Vlaamse regering van 7 mei 2010 belast is met de voorbereiding van de ruimtelijke uitvoeringsplannen in het kader van de afbakening agrarisch-natuurlijke structuur (AGNAS) en tevens als taak heeft het vooroverleg met de betrokken lokale besturen en middenveldorganisaties te organiseren. Het gaat hierbij om gebieden die nog niet het voorwerp hebben uitgemaakt van een gewestelijke RUP of een herbevestigingsbeslissing van de Vlaamse Regering. Hierdoor is het mogelijk om de doelstellingen voor het beleidsveld onroerend erfgoed via een structureel overleg zoveel als mogelijk te verankeren binnen de gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen voor het buitengebied.

Mijn administratie zal streven naar een optimale afstemming tussen de planning voor de aanduiding van ankerplaatsen en de planning opmaak RUP's in het kader van AGNAS. Dit om een maximale omzetting van definitief aangeduide ankerplaatsen naar erfgoedlandschappen te kunnen verzekeren via dit planningsproces. Voor RUP's waarbinnen een definitieve aanduiding als ankerplaats niet of niet tijdig mogelijk is, wordt via overleg getracht om de bestemmingslaag en de daaraan gekoppelde voorschriften zo goed mogelijk te krijgen in functie van de aanwezige en te bewaren erfgoedwaarden. In sommige gevallen kan mijn administratie sturend zijn en zelf voorstellen doen voor ruimtelijke uitvoeringsplannen die voor onroerend erfgoed in de komende jaren prioritair zijn (zoals het WOI-erfgoed in de Frontstreek).

Initiatief 46: Ontwikkelen van een aangepaste beheersstrategie

In 2011 ga ik na hoe en waar ik proefprojecten voor de ontsluiting van erfgoedrelicten in natuur- en bosgebieden kan opstarten en uitwerken. Op deze manier wordt beleidsoverschrijdend aandacht besteed aan de beleving van onroerend erfgoed. Uiteraard is afstemming en samenwerking met mijn collega bevoegd voor Natuur hierbij bepalend.

e) Toerisme**a) Stand van zaken**

Onroerend erfgoed is een belangrijke katalysator voor toerisme. Erfgoedtoerisme zit wereldwijd sterk in de lift en Vlaanderen heeft op dit vlak heel wat troeven. Het toeristische potentieel van het aanwezige erfgoed is nog lang niet ten volle benut. Omgekeerd wordt het belang van toerisme voor het vergroten van het draagvlak voor erfgoed ook nog niet volledig naar waarde geschat.

Ik wil dan ook graag tijdens deze regeerperiode inzetten op de toeristische valorisatie en ontsluiting van de ontelbare interessante erfgoedprojecten die Vlaanderen rijk is. Ontsluiting is immers het sluitstuk van de geïntegreerde beschermingsstrategie. Zo kende ik het voorbije jaar de Vlaamse

monumentenprijs toe aan het restauratie- en ontsluitingsproject van de burchtsite Pietersheim in Lanaken, en verleende ik premies voor het restauratie- en herbestemmingsproject C-Mine in Genk en het kasteel van Horst in Holsbeek.

Het voorbije werkjaar heeft mijn administratie in dit verband, tijdens een internationale bijeenkomst van leidend ambtenaren, bevoegd voor onroerend erfgoedbeleid, ook een bijdrage geleverd aan de internationale beleidsaanbeveling betreffende de kansen en risico's van toerisme bij onroerend erfgoedzorg. In alle landen wordt toerisme als een belangrijke economische katalysator ervaren en de rol van de historische leefomgeving is hierbij cruciaal. De beleidsaanbeveling doet ook een beroep op het engagement van de verantwoordelijke beleidsmakers om toerisme en onroerend erfgoedzorg beter op elkaar af te stemmen.

b) Ik plan volgende initiatieven in 2011:

Initiatief 47: Opzetten van een samenwerkingsverband met toerisme

Voortbouwend op de internationale aanbeveling betreffende beleidsmatige afstemming tussen onroerend erfgoedzorg en toerisme, geef ik mijn administraties de opdracht beleidsmatige synergieën te onderzoeken die voor beide beleidsvelden de nodige efficiëntiewinsten zullen genereren.

Initiatief 48: Aandacht voor erfgoedontsluiting

In 2011 wordt, in samenspraak met de toeristische sector, onderzocht welke mogelijkheden de onroerend erfgoedinventarissen bieden op het vlak van publiekswerking. Daarnaast wordt een handleiding voorbereid voor het omgaan met archeologische sites, op basis van een overzicht van spraakmakende realisaties ter zake.

Mijn administratie blijft ontsluiting benaderen als sluitstuk van de geïntegreerde beschermingsstrategie. In het kader van het project *Groote Oorlog* zal zij, behalve aan behoud en beheer, ook aandacht besteden aan de ontsluiting van en publiekswerking rond de relictten Wereldoorlog I.

Initiatief 49: Erfgoedlogies

Het komende jaar plant mijn administratie, in samenwerking met Toerisme Vlaanderen, een project voor erfgoedlogies. De ervaringen van het project Erfgoedlogies Limburg en van de vzw Marketing Erfgoedsites Limburg zullen de basis vormen voor een realistisch en haalbaar voorstel.

f) Patrimoniumbeleid en facilitair management

a) Stand van zaken

Als behartiger van de zorg voor het onroerend erfgoed moet de Vlaamse overheid het goede voorbeeld geven bij het beheer van haar eigen patrimonium. Zo werden de eerste stappen gezet naar een degelijke herbestemming van het loodsgebouw in Antwerpen en het kasteel Ter Rijst in Pepingen. Voor de herbestemming van het kasteel Ter Rijst in Pepingen legde ik, samen met de diverse betrokkenen, de krijtlijnen vast van een behoeftenprogramma voor een verblijfsaccommodatie. Hierbij wordt gedacht aan een combinatie van zowel 'bed & breakfast' als 'artist in residence' kamers. De aanbesteding van een ontwerper werd op deze basis opgestart. De resultaten hiervan zal ik in 2011 ontvangen waarna de administratie de uitvoering kan voorbereiden.

Ook werd belangrijke vooruitgang geboekt in de restauratie van de Maagdentoren in Scherpenheuvel-Zichem en het paleis op de Meir in Antwerpen. Het paleis op de Meir te Antwerpen werd in mei opnieuw opengesteld voor het publiek en blijkt een grote publiekstrekker te zijn. Op vijf maanden tijd hebben al 15.000 bezoekers kunnen genieten van dit prachtige pand. Voor de Maagdentoren werd de

aanbesteding gelanceerd van de eerste grote fase van restauratiewerken, waarmee een lange periode van vooronderzoeken eindelijk tot concrete resultaten leidt.

b) We plannen volgend initiatief in 2011:

Initiatief 50: Koppeling patrimoniumdatabank aan databank beschermd erfgoed

Ik geef mijn administraties de opdracht om de inventaris van het eigen patrimonium te koppelen aan de databank van het beschermd erfgoed. De Vlaamse overheid heeft immers heel wat erfgoed in portefeuille. Op deze wijze moet het mogelijk worden om adequater in te spelen op de beheersnoden van het eigen beschermde erfgoed.

Initiatief 51: Verder inzetten op strategische beheersprojecten

In 2011 zal de langverwachte restauratie van de Maagdentoren van start gaan. De Maagdentoren is een uniek voorbeeld van een hoge, cilindervormige donjon, opgetrokken in Diestiaan ijzerzandsteen. Het Koninklijk Instituut voor Kunstpatrimonium voert momenteel in het kader van dit project materiaalonderzoek uit dat zou moeten leiden tot een geschikte restauratietechniek voor de ijzerzandsteen. Deze productontwikkeling gebeurt in overleg met mogelijke fabrikanten. De onderzoeksresultaten zullen van nut zijn bij de restauratie van andere monumenten opgetrokken uit ijzerzandsteen. Uitgangspunten voor de restauratie zijn het behoud van de erfgoedwaarden en consolidatie van de ruïne. De toren zal publiek toegankelijk gemaakt worden door middel van een nieuwe trapconstructie die leidt naar een uitkijkplatform op de bovenste verdieping. Ook tijdens de restauratie zal de toren bezocht kunnen worden. De Vlaamse Overheid moet immers het goede voorbeeld geven door de werf maximaal te ontsluiten.

g) Binnenlands Bestuur

Initiatief 52: Relatie onroerend erfgoed en nieuw decreet op de lijkbezorging

Ik zal in 2011 laten onderzoeken in welke mate er bij de verplichtte opruiming van oude kerkhoven rond de kerken meer aandacht kan besteed worden aan het erfgoedaspect. Door massale opruiming gaan namelijk veel waardevolle sites onherroepelijk verloren.

4.3. Aandacht voor maatschappelijke vraagstukken

a) Stand van zaken

In het kader van de Opencoördinatiemethode streef ik naar een betere integratie van het gelijkekansenperspectief in het beleidsveld onroerend erfgoed. Het voorbije werkjaar is werk gemaakt van handleidingen en richtlijnen met betrekking tot de restauratie en conservatie van onroerend erfgoed, waarbij wordt ingespeeld op actuele thema's. Naast het al aangehaalde *Omgaan met Oorlogserfgoed* vermeld ik hier inzonderheid ook de handleiding *Streven naar een betere toegankelijkheid*, waarin wordt nagedacht over de praktische ontsluiting van onroerend erfgoed voor personen met een beperking. Deze handleiding verschijnt in het najaar van 2010.

b) Ik plan volgende initiatieven in 2011:

Initiatief 53: Verbeteren van het investeringsklimaat

Onroerend erfgoedzorg vergt investeringen, maar genereert er ook. In 2010 heeft mijn administratie een studie uitbesteed, die tot doel heeft de indicatoren op te lijsten die het mogelijk maken om de sociaal-economische effecten van onroerend erfgoedinvesteringen te situeren en de omvang ervan te

meten. De resultaten van deze studie worden verwacht in het najaar van 2010 en moeten het toelaten om beleidsmatig in te spelen op welbepaalde vaststellingen en tendensen.

De vermelde bijsturing van de financieringsregelgeving, en de daarmee samenhangende vereenvoudiging en vernieuwing van onze financieringsinstrumenten, moet het investeringsklimaat in de onroerend erfgoedzorg aanmoedigen.

Initiatief 54: Verdere aandacht voor windturbines

Ik wil een set objectieve criteria ontwikkelen die projectontwikkelaars toelaat verantwoord en respectvol om te gaan met landschappelijk waardevolle gehelen, grootschalige landschapselementen, visueel-ruimtelijke structuren of cultuurhistorische gebiedskenmerken. De slaagkansen van een projectvoorstel zijn nauw verbonden met de mate waarin het aansluiting zoekt bij de landschappelijke kwaliteiten. Ik zal deze criteria inbrengen in het ruimer kader dat door de Vlaamse Regering zal worden vastgelegd.

Initiatief 55: Joint Programming Initiative “Cultural Heritage”

Zoals hoger vermeld, werkt mijn administratie mee aan het project *Joint Programming Initiative on Cultural Heritage and Global Change*.

Initiatief 56: Handleidingen

In navolging van de studiedag over energieprestaties en monumentale constructies in november 2008 is bijkomende en actuele informatie verzameld om in 2011 een handleiding te publiceren met betrekking tot het implementeren van de energieprestatienormen in de monumentenzorg.

Initiatief 57: Inburgering, integratie en onroerend erfgoed

Het Verdrag van Faro legt de nadruk op het belang van cultuurparticipatie als bijzondere vorm van maatschappelijke participatie. Cultuurparticipatie heeft immers een positieve impact op onder meer persoonlijke ontwikkeling, sociale cohesie, gemeenschapsvorming, zelfdeterminatie en lokale identiteit. Daarom wil ik erfgoedparticipatie bevorderen bij de diverse sociale en culturele bevolkingsgroepen. Als minister bevoegd voor inburgering streef ik er onder meer naar om erfgoedparticipatie onderdeel te laten worden van een volwaardig inburgerings- en integratiebeleid.

De nieuwe erfgoedorganisatie (zie eerder) is een uitgelezen kans om nieuwe Vlamingen nauwer te betrekken bij ons onroerend erfgoed en de onroerend erfgoedzorg. Na een reeds goed uitgebouwde jongerenwerking binnen de schoot van Openmonumentendag, zal de nieuwe erfgoedorganisatie streven naar een gerichte ontsluiting van ons erfgoed die participatie van nieuwe Vlamingen maximaal mogelijk maakt en zelfs bevordert. In haar publicaties en brochures zal de erfgoedorganisatie de nodige aandacht besteden aan een duidelijk en zo eenvoudig mogelijk taalgebruik. Ook probeert zij initiatieven te ontwikkelen die erfgoedparticipatie bij deze doelgroep aanmoedigen.

Geert BOURGEOIS

Viceminister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand

BIJLAGE 1: INITIATIEVEN 2011**1. NAAR EEN GEïNTEGREERDE BESCHERMINGSSTRATEGIE VOOR ONROEREND ERFGOED****1.1. De Vlaamse Rand**

Initiatief 1: Verder werken aan de herinventarisatie van het bouwkundig erfgoed in de Vlaamse Rand

Initiatief 2: Opstarten beschermingstraject in de Vlaamse Rand

Initiatief 3: Opvolgen van strategische beheersprojecten

1.2. 100 jaar Grote Oorlog

Initiatief 4: Afwerken van de multidisciplinaire inventaris voor de frontzone

Initiatief 5: Beschermingstraject *Grote Oorlog*

Initiatief 6: Verder uitbouwen van de beheersvisie

1.3. De inventarisatie als cruciaal beleidsinstrument op lokaal en Vlaams niveau

Initiatief 7: Initiatie van nieuwe inventarisatieprocessen

Initiatief 8: Actualisatie van de Landschapsatlas

Initiatief 9: Uitbouw van de archeologische inventaris en aanduiding van BeWAErzones

Initiatief 10: Uitbouw van de inventarisdatabank

1.4. De erfgoed- en onderzoeksbasis als basis voor het onroerend erfgoedbeleid in Vlaanderen

Initiatief 11: Uitvoering onderzoeksprogramma

Initiatief 12: Uitwerken erfgoedmonitor en erfgoedbalans

1.5. Functioneel inzetten van het beschermings- en beheersinstrumentarium

Initiatief 13: Stapsgewijs naar een geïntegreerde beschermingsstrategie

Initiatief 14: Ontwikkelen van beheerskaders en beheersstrategie

Initiatief 15: Verder inzetten op beheersplanning

2. MEERDERE PARTNERS ZORGEN VOOR HET ONROEREND ERFGOED**2.1. Op zoek naar een breed draagvlak**

Initiatief 16: Verder werken aan herkenbaarheid

Initiatief 17: Sensibilisering en educatie

Initiatief 18: Operationalisering beroepsmogelijkheid tegen machtigingen

2.2. Interne staatshervorming

Initiatief 19: Operationaliseren van de Interne Staatshervorming

Initiatief 20: Verdere aandacht voor intergemeentelijke samenwerking

2.3. Internationale samenwerking

- Initiatief 21: Verdere opvolging van Ratificatie van internationale verdragen
Initiatief 22: Voorbereiding en opvolging van UNESCO-dossiers
Initiatief 23: Europese erfgoedconferentie
Initiatief 24: Contacten met andere gewesten en buitenlandse partners
Initiatief 25: Joint Programming Initiative “Cultural Heritage”

3. DE VLAAMSE OVERHEID SCHEPT DE NOODZAKELIJKE VOORWAARDEN VOOR DE ONROEREND ERFGOEDZORG

3.1. Vernieuwde regelgeving als hefboom voor een adequaat onroerend erfgoedbeleid

- Initiatief 26: Uitschrijven van het onroerend erfgoeddecreet
Initiatief 27: Uitvoering geven aan een vernieuwd archeologiebeleid
Initiatief 28: VIA-rondetafel over innovatieve technieken bij onroerend erfgoed.
Initiatief 29: Naar een effectieve handhaving

3.2. Samen investeren in ons onroerend erfgoed

- Initiatief 30: Aangaan van meerjarige financieringsovereenkomsten
Initiatief 31: Juridische basis van Regionale Landschappen

3.3. De Vlaamse onroerend erfgoedzorg wordt zichtbaar en herkenbaar

- Initiatief 32: Optimaliseren van de administratieve organisatie
Initiatief 33: Erfgoedportaal
Initiatief 34: Hervormingsproces erfgoedverenigingen

4. DE ONROEREND ERFGOEDZORG SPEELT IN OP DE MAATSCHAPPELIJKE DYNAMIEK

4.1. Verdere focus op hergebruik en herbestemming

- Initiatief 35: Herbestemming parochiekerken
Initiatief 36: ”Monumentenbeurs”

4.2. Het raakvlak met andere beleidsvelden biedt kansen

a) Cultuur

- Initiatief 37: Beleidskader roerend erfgoed in beschermde monumenten
Initiatief 38: Afstemming betreffende omgang met archeologisch erfgoed.

b) Onderwijs

- Initiatief 39: Proefprojecten erfgoededucatie

c) Ruimtelijke Ordening

- Initiatief 40: Gebiedgericht onroerend erfgoedbeleid

d) *Natuur, leefmilieu en landbouw*

Initiatief 41: Inzetten op het landbouwbeleid

Initiatief 42: Ontwikkelen van een aangepaste beheersstrategie

e) *Toerisme*

Initiatief 43: Opzetten van een samenwerkingsverband met toerisme

Initiatief 44: Aandacht voor erfgoedontsluiting

Initiatief 45: Erfgoedlogies

f) *Patrimoniumbeleid en facilitair management*

Initiatief 46: Koppeling patrimoniumdatabank aan databank beschermd erfgoed

g) *Binnenlands Bestuur*

Initiatief 47: Relatie onroerend erfgoed en nieuw decreet op de lijkbezorging

4.3. *Aandacht voor maatschappelijke vraagstukken*

Initiatief 48: Verbeteren van het investeringsklimaat

Initiatief 49: Verdere aandacht voor windturbines

Initiatief 50: Handleidingen

Initiatief 51: Inburgering en onroerend erfgoed

BIJLAGE 2: RESOLUTIES

Resolutie van de heren Johan Sauwens, Sas van Rouveroi, Bart Martens, Jan Peumans en Lode Vereeck, mevrouw Mieke Vogels en de heer Dirk de Kort betreffende aanbevelingn aangaande de versnelling van maatschappelijke belangrijke investeringsprojecten: Sneller door Beter, aangenomen in het Vlaams Parlement op 3 maart 2010-09-23

Aanbeveling 51

Invoering van een ‘uniek geoloket’: er moet dringend werk gemaakt worden van de digitale ontsluiting van cartografische gegevens met betrekking tot plannen van aanleg, onroerend erfgoed (beschermd landschappen, archeologische sites). Dat zal mede bijdragen tot het verhogen van het maatschappelijk draagvlak. Dat, samen met de creatie van een uniek geoloket, waarbij alle relevante informatie per gemeente digitaal beschikbaar is, zodat de burger niet telkens hoeft te worden opgezadeld met een zoektocht naar de bevoegde overheid (gewest, provincie, gemeente), kan het draagvlak vergroten.

BIJLAGE 3: REGELGEVINGSAGENDA – ONROEREND ERFGOED

Titel van het initiatief	Betrokken regelgeving	Eventuele wettelijke deadline	Korte samenvatting van beleidsdoelstellingen	Te doorlopen fases en hun timing	Vereenvoudiging?	RIA?	Contactpersoon
Ratificatie van het Europees Verdrag inzake de bescherming van het archeologisch erfgoed (herzien) opgemaakt in Valletta op 16 januari 1992	Europees Verdrag inzake de bescherming van het archeologisch erfgoed (herzien) opgemaakt in Valletta op 16 januari 1992		Uitvoering van het Regeerakkoord. Het Verdrag handelt over de bescherming van het archeologisch erfgoed. Het principe van het behoud van de archeologische erfgoedwaarden staat centraal. Het behoud van de archeologische site met inbegrip van alle vondsten op de plaats waar zij zich bevindt, geniet de voorkeur. In die gevallen waar het bodemarchief dreigt te verdwijnen, wordt het tijdig en grondig gedocumenteerd en onderzocht. Na ratificatie kunnen deze beginselen in de Vlaamse regelgeving ingeschreven worden.	2010	Nee	0	Departement RWO
Ratificatie van het Verdrag ter bescherming van het cultureel erfgoed onder water aangenomen in Parijs op 2 november 2001	Verdrag ter bescherming van het cultureel erfgoed onder water aangenomen in Parijs op 2 november 2001		Het Verdrag vormt een onschatbare bron van informatie over beschavingen die niet meer bestaan of over de manier waarop schepen	2010	Nee	0	Departement RWO

			gebouwd werden, hoe het leven aan boord was en welke vaarroutes die schepen volgden.						
Ratificatie van het tweede Protocol bij het Verdrag van Den Haag van 1954 inzake de bescherming van culturele goederen in geval van een gewapend conflict opge maakt in Den Haag op 26 maart 1999	Tweede protocol bij het Verdrag van Den Haag van 1954 inzake de bescherming van culturele goederen in geval van een gewapend conflict opge maakt in Den Haag op 26 maart 1999		Het Protocol wil de tekortkomingen verhelpen die nog bestonden in het verdrag uit 1954. Zo wordt een categorie van versterkte bescherming gecreëerd voor culturele goederen die van grote betekenis zijn voor de mensheid en wordt de notie “dwingende militaire noodzaak” beter omschreven.	2010	Nee	0	Departement RWO		
Besluit van de Vlaamse Regering van tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 14 december 2001 houdende vaststelling van het premiestelsel voor restauratiewerkzaamheden aan beschermde meerjarige subsidiëringsovereenkomsten en wat betreft de premieberekening voor openmonumentenverenigingen	Wijziging van het Besluit van de Vlaamse Regering van 14 december 2001 houdende vaststelling van het premiestelsel voor restauratiewerkzaamheden Uitvoeringsbesluit bij artikel 11, §8, tweede lid van het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten		Het systeem van meerjarige subsidiëringsovereenkomsten speelt in op de behoefte aan een aangepaste regeling voor restauratiedossiers van grootschalige aard of met een langdurige uitvoeringstermijn die volledig moeten kunnen worden uitgevoerd maar om (restaurant)werftechnische, budgettaire of organisatorische redenen een gefaseerde en planmatige aanpak vergen.	2010 Ontwerpbe sluit definitief goedgekeu rd	Nee	x	Departement RWO		
Besluit van de Vlaamse Regering	Sluit aan bij het Besluit		De huidige subsidieregeling	2010	Nee	x	Departement		

tot vaststelling van de algemene regels voor de erkenning en de subsidiëring van de landschapswerking van regionale landschappen	van de Vlaamse Regering van 8 december 1998 tot vaststelling van de regelen voor de voorlopige en definitieve erkenning van regionale landschappen Uitvoeringsbesluit bij artikel 39 van het decreet van 16 april 1996 betreffende de landschapsozorg	die tot nog toe op facultatieve basis verliep, is aan herziening toe. Het stijgend aantal erkenningen van regionale landschappen leidt ertoe dat in Vlaanderen stilaan een gebiedsdekkend netwerk wordt uitgebouwd. Met dit besluit wordt het mogelijk de toekomstige subsidiebedragen te berekenen op basis van objectieve criteria. De nieuwe subsidieregeling moet de subsidies, door middel van objectieve criteria, beter afstemmen op de specifieke kenmerken en noden van het landschapsbeleid.	2010 Ontwerpbesluit princiepelijk goedgekeurd	Nee	0	Departement RWO
Besluit van de Vlaamse Regering houdende het ontwerp van decreet houdende instemming met de Kaderconventie van de Raad van Europa over de bijdrage van cultureel erfgoed aan de samenleving opgesteld in Faro op 27 oktober 2005	Kaderconventie van de Raad van Europa over de bijdrage van cultureel erfgoed aan de samenleving opgemaakt in Faro op 27 oktober 2005	De kaderconventie van Faro heeft betrekking op de bijdrage van het cultureel erfgoed aan de samenleving. Deze conventie heeft zowel betrekking op het onroerend, het roerend als het immaterieel erfgoed. Het verdrag gaat ervan uit dat cultureel erfgoed een mensenrecht is en dat erfgoed bij nieuwe ontwikkelingen vrijkend kan werken. Erfgoed dient bepaalde ontwikkelingen zelfs verder				

Besluit van de Vlaamse Regering houdende de organisatie van de Vlaamse Monumentenprijs	Opheffing van het Besluit van de Vlaamse Regering van 28 juni 2002 houdende de organisatie van de Vlaamse Monumentenprijs Uitvoeringsbesluit bij artikel 11, §10 van het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten			mee te bepalen.	2010	Nee	x	Departement RWO	
Regelgevend initiatief betreffende de vondst en de bescherming van wrakken	- Verdrag betreffende het recht van de zee, ondertekend in Montego Bay op 10 december 1982, en goedgekeurd bij wet van 18 juni 1998 - Europese Verdrag inzake de bescherming van het archeologisch erfgoed, ondertekend te La Valetta op 16 januari 1992 - Conventie ter Bescherming van het Cultureel Erfgoed onder Water, ondertekend te Parijs op 6 november 2001 - Decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming			Er is nood aan wetgevend ingrijpen om het maritiem archeologisch erfgoed in de Noordzee te beschermen voor de volgende generaties en om rechtsonzekerheid over eigendomsrechten te vermijden.	2011	Nee	x	Departement RWO	

van het archeologische patrimonium - Artikel 717 van het Burgerlijk Wetboek - Wet van 9 april 2007 betreffende de vondst en de bescherming van wrakken					2010-2011	Nee	0	Departement RWO
Streven naar een meer onroerend-erfgoedvriendelijke Europese regelgeving				De impact op onroerend erfgoed van EU-beleidsmaatregelen die afgesloten worden in andere beleidssectoren is vaak niet te onderschatten. Het afstemmen van die wetgeving met specifieke accenten van onroerend erfgoed vormt een uitdaging. Er is nood aan een horizontale integratie van onroerend erfgoed in het beleid van de EU.	2010-2011	Nee	0	Departement RWO (Samen met het beleidsdomein Cultuur, Jeugd, Sport en Media)
Besluit van het Europees Parlement en de Raad van 9 maart 2010 tot instelling van een actie van de Europese Unie voor het Europees erfgoedlabel - Artikel 167 Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie	- Besluit van het Europees Parlement en de Raad van 9 maart 2010 tot instelling van een actie van de Europese Unie voor het Europees erfgoedlabel - Artikel 167 Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie			Met dit nieuwe label willen de Europese lidstaten een dynamisch netwerk opbouwen van sites, monumenten en herdenkingsplaatsen met een sterke Europese visibiliteit.	2010-2011	Nee	0	Departement RWO (Samen met het beleidsdomein Cultuur, Jeugd, Sport en Media)

Ontwerp van onroerenderfgoeddecreet	Decreet ter vervanging van: - Decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten - Decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium - Decreet van 16 april 1996 betreffende de landschapszorg		Uitvoering van het Regeerakkoord. Het decreet zorgt voor een afstemming van de verschillende inventarissen, beschermingsstatuten, premiestelsels, procedures en handhavingsbepalingen. Er is nood aan een integrale en holistische benadering van het onroerend erfgoedbegrip waarbij alle onroerend erfgoedvormen gelijkwaardig worden behandeld. Het zorgt ook voor een actualisatie van het archeologiebeleid conform de bepalingen van het Verdrag van Valletta.	2011	Ja	x	Departement RWO
-------------------------------------	--	--	--	------	----	---	-----------------

Toelichting per kolom:

1. Geef de titel van het initiatief.
2. Geef aan welke bestaande regelgeving “betrokken” is bij het regelgevingsinitiatief, bijvoorbeeld te wijzigen en/of ter uitvoering ervan. Dit kan ook Europese regelgeving zijn.
3. Indien het regelgevings- of beleidsinitiatief juridisch gezien binnen een bepaalde periode moet uitgevoerd worden (bijvoorbeeld de omzetting van een Europese richtlijn), geef dit dan duidelijk aan.
4. Vat de beleidsdoelstellingen of de beoogde effecten van het beleidsinitiatief kort samen, zoals beschreven in de beleidsnota.
5. Beschrijf kort de te doorlopen fases en hun timing (bv. geplande agenderingen op de ministerraad).
6. Geef aan of het initiatief een vereenvoudiging betekent.
7. Geef aan of een RIA voor dit beleidsinitiatief wordt opgesteld. Indien dit niet het geval is, geef dan aan waarom niet (uitzonderingsgronden).